

איגרת ספרי חסידות

באר

מקדושים

ויצא

מקדושים

מערכת 'פאר מקדושים'

ראש המערכת

הגה"ח מוהר"ר ישראל מנחם אלתר שליט"א

עורך ראשי

הרב משה יהודה קרול

עורך אחראי

הרב טוביה פריינד

חברי ועדת היגוי

הגה"ח רבי יחיאל בויס שליט"א

הגה"ח רבי יוחנן גורארי שליט"א

הגה"ח רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א

הגה"ח רבי מנחם מענדל ויזניצער שליט"א

הגה"ח רבי יעקב דוד וינטרוב שליט"א

הגה"ח רבי יצחק ישעיה וייס שליט"א

הגה"ח רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א

הגה"ח רבי אביגדור מאיר רובינשטיין שליט"א

הגה"ח רבי אברהם מרדכי רושצקי שליט"א

חברי המערכת

הרב דוד סלאנים	הרב חנוך מאיר בינקה
הרב שמחה בונים סלוד	הרב שמחה בונים בויס
הרב ישראל נחום צימרמן	הרב יהושע מנחם בלושטיין
הרב אברהם מרדכי קוזק	הרב אברהם מרדכי ברלינר
הרב יחיאל פנחס קופרברג	הרב משה אריה גומבו
הרב משה יוסף קמינר	הרב שמואל יעקב גליקסברג
הרב יהודה אריה קמפינסקי	הרב יהודה אריה ליב היינה
הרב שמחה בונים קמפינסקי	הרב דוב היישריק
הרב ישראל קרול	הרב אליעזר וינגוט
הרב נחמיה קרול	הרב משה וקלסמן
הרב אברהם שטייר	הרב ישראל טורובר
הרב אליהו אברהם שטרן	הרב מאיר מונטג
הרב שמואל יוסף שטרן	הרב שמחה בונים מורגנשטרן
הרב דוב בער שלמה שפירא	הרב שמחה בונים נאגל
הרב ישראל אליהו שפירא	הרב ישראל סגל

במהדורה זו של 'פאר מקדושים' הושקעה גיעה גדולה ודמים מרובים, תרתי משמע, כדי שהספר יהיה בפאר והדר, נקי ומנופה מכל שגיאה וטעות. לכן על פי דין תורה ולהבדיל ע"פ החוק הבינלאומי אוסרים אנו בכל תוקף כל אופן של הדפסה, צילום והעתקה בלי רשות מפורשת בכתב של המערכת.

ובזה בקשתנו מכל הלומדים והמעיינים, שבאם ימצאו טעות, יואילו בטובם להודיענו, כדי שבעז"ה יתוקן הדבר במהדורות הבאות ובזה יזכו את הרבים ושכרם מרובה מן השמים.

הוצאה לאור ע"י:

'פאר מקדושים'

רח' האדמו"ר מרוז'ין 13, בני ברק

טל: 03-6167334

פקס: 03-5705642

Peer Mikdoshim

13 Ha'admor me'ruzin

Bnei Brak E. Israel

Tel: 972-3-6167334

Fax: 972-3-5705642

6167334@gmail.com

©

Copyright

כל הזכויות שמורות

ל'אוצר ערכי החסידות'

ע"ר - 580544427 בני ברק

סדר ועימוד:

ישראל רוזן 3136137-053

כריכה ושערים:

שילוב 7680880-052

סֵפֶר
דִּגְלֵי מַחְנֵה
אֶפְרַיִם

פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא

בַּפְּסוּק וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע, הֵינּוּ כְּשֶׁהֲצַדִּיק נוֹפֵל מִמְדַּרְגָּתוֹ וַיּוֹצֵא מִן הַנְּבִיעוּ וְהַשְׁכִּינָה שֶׁנִּקְרָא בַּת שֶׁבַע כִּידוּעִי, וְזֶהוּ וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, הֵינּוּ שֶׁנוֹפֵל לְקִטְנוּת, וְכִשְׁמֵרְגִישׁ בְּזֶה וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, הֵינּוּ שֶׁהוּא מֵתַפְלֵל עַל זֶה לְהַמְקוֹם בְּרוּךְ הוּא, וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמָּקוֹם, הֵינּוּ מֵמָקוֹם שֶׁהוּא שָׁם כִּנּוּי 'וּבִקְשָׁתֶם מִשָּׁם אֵת ה' אֱלֹהֵיךָ' בְּשֵׁם אָדוֹנֵי אָבִי זְקֵנִי זַלְלָהּ, וְאִזּוֹ וַיִּחַלֵּם וְהֵנָּה סֵלֶם מֵצֵב אֲרֻצָּה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְׁמִימָה, הֵינּוּ שֶׁהִירִידָה שֶׁהִיא מֵצֵב אֲרֻצָּה הוּא סֵלֶם לְעֵלוֹת אַחֵר כִּף לְמַדְרָגָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה, כִּידוּעַ זֶה שֶׁהִירִידָה צִרְף עֲלֶיהָ, וְזֶהוּ 'וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְׁמִימָה', שִׁיגִיעַ לְמַדְרָגָה יוֹתֵר גְּדוּלָּה:

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמָּקוֹם וַיִּהְיֶה סֵלֶם מֵצֵב אֲרֻצָּה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְׁמִימָה וְהֵנָּה מֵלֵאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדִּים בּוֹ. יֵשׁ בְּכָאן סוּד גְּדֻלוֹת וְקִטְנוּת. כִּידוּעִי בְּשֵׁם אָדוֹנֵי אָבִי זְקֵנִי נִשְׁמָתוֹ עֵדֵן זַלְלָהּ"ה כִּי 'הַחַיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב' (יחזקאל א, יד), וְאִי אֶפְשָׁר לְעַמֵּד עַל מַדְרָגָה אַחַת תָּמִיד, רַק עוֹלָה וַיּוֹרֵד, וְהִירִידָה הוּא צִרְף עֲלֶיהָ, כְּשֶׁנוֹתֵן עַל לֵב וַיּוֹדַע וּמְרַגֵּשׁ זֶה שֶׁהוּא בְּקִטְנוּת וּמֵתַפְלֵל אֶל ה', עַל דְּרָף 'וּבִקְשָׁתֶם מִשָּׁם אֵת ה' אֱלֹהֵיךָ וּמִצָּאָתָּ' (דברים ד, כט), וְזֶהוּ 'מִשָּׁם' מֵמָקוֹם שֶׁהוּא שָׁם כְּמוֹ שֶׁאָמַר אָדוֹנֵי אָבִי זְקֵנִי נִשְׁמָתוֹ עֵדֵן זַלְלָהּ"ה. וְהוּא שֶׁמְרַמֵּז

כשנותן אל לבו שהוא בקטנות ומתפלל אל ה' בא למדרגה גדולה וזהו ירידה צורך עליה

צִיּוּנִים וּמִקּוּרוֹת

מעט שמבטל מלימוד ועבודת ה', או נחה הנשמה מהתלהבותה ונתחזקה וכו'. ובוזה יובן, 'אמר ריש לקיש פעמים שביטולו של תורה זה יסודו' (מנחות ט:), בסוד 'והחיות רצוא ושוב', והבן. ב. ראה להלן פר' חוקת ד"ה וכן הוא ג"כ: 'כמו שאמר א"ז זלל"ה' 'ובקשתם משם את ה' אלהיכם' וגו', 'משם' דייקא, פירוש ממקום שהוא שם, והבן. וע"ע מאור עינים ליקוטים ד"ה ועשית ציץ: 'כמו שאמר הבעל שם טוב נבג"מ, 'ובקשתם משם את ה' וגו' ומצאת, 'משם' דייקא, במקום שהוא, באיזה מדריגה שיהיה, משם תמצא את ה' אלהיך, ויוכל להתדבק בה'. ג. עיין תיקו"ז ק: ד. עיין להלן פר' ויחי ד"ה הקבצו ופר' תזריע ד"ה אדם, וע"ע מגיד דבריו ליעקב אות י 'יורדי הים באניות' (תהלים קו, כג), שבאו למדריגות יורדים, שיורדים ממדריגתן כדי שיעלו אחר כך ניצוצות הקדושה,

א. עיין תולדות יעקב יוסף פר' חוקת: 'שמעתי ממורי קושיית הט"ז (או"ח ס"א סק"ג) אחד המרבה ואחד הממעט וכו', למה שוין במכוין וכו'. וביאר כי צריך ללמוד ולהתפלל עם מוחין, מה שאין כן וכו', וא"כ אם ממעיט כדי שיהיה לו מוחין לכיין היטב, שזה למי שיש לו מוחין טובים שיוכל להרבות, וז"ש בלבד שיכוין וכו', ודפח"ח. ועיין ענין מוחין, והעולה מזה, כי 'החיות רצוא ושוב', שיוכל ללמוד ולהתפלל בדחילו ורחימו, היינו להמשיך י"ה ע"י ו' לאות ה' שהוא הדיבור, צריך לפעמים למעט בעסק התורה עד שיחזרו המוחין, וז"ש הוי ממעט בעסק היינו בתורה, כדי שיוכל לעסוק בתורה להעמיק בדחילו ורחימו'. וע"ע בן פורת יוסף פר' תולדות: 'ונראה, דכתבתי במקום אחר דשמעתי ממורי זל"ה, 'והחיות רצוא ושוב', לפי שכל דבר מתלהב לשוב לשרשו, ולכך על ידי אכילה ושתייה ועסק משא ומתן

כל הצדיקים מתנהגים באופן שיש להם ירידה לצורך עליה

וְהֵנָּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים, הֵינּוּ שִׁירָאָה שְׁפָל הַצְּדִיקִים כְּלָם מִתְּנַהֲגִים כְּךָ. עֲלִים וְיִרְדִים בּוֹ, הֵינּוּ שֵׁישׁ לָהֶם יִרְיָדָה, וְהִירְיָדָה הוּא צָרָךְ עֲלֶיהָ, כְּמוֹ אֲבָרְהָם כְּתִיב בּוֹ וַיַּעַל אֲבָרָם מִמִּצְרַיִם (בראשית יג, א) וְכֵן יִצְחָק וְכָלָם. וְזֶהוּ שְׁמֵרְמֹז רַשׁ"י בְּצַחֲוֹת לְשׁוֹנוֹ עַל וַיִּלְךְ תְּרַנְּנָה"ה, כָּל שְׁצָרִיכָה לְמַ"ד בְּתַחֲלָתָהּ, הַטִּיל לָהּ ה"א בְּסוּפָהּ:

כשנתגלה ליעקב הגדלות שהוא שם הוי"ה אמר שלולי ה' לא היה בא לזה

וְאַחַר כֵּךְ וְהֵנָּה ה' נִצָּב עָלָיו, הֵינּוּ שְׁנַתְּגַלָּה לוֹ בְּחִינַת גְּדֻלוֹת, שֶׁהוּא הַנּוֹי"ה בְּרוּךְ הוּא, וְהַבְּטִיחַ לוֹ וּפְרָצְתָּ וְגו', הֵינּוּ שְׁיָבֵא לְמִדְרָגָה גְּדוּלָּה מְאֹד בְּהַתְּפַשְׁטוֹת הַדַּעַת, וְהוּא שְׁאָמַר 'אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה', הֵינּוּ שֵׁישׁ בְּחִינַת גְּדֻלוֹת, וְאֲנֹכִי לֹא יִדְעָתִי, פְּרוּשׁ, אַחַר אֲשֶׁר הִבִּיא ה' אוֹתוֹ לְבְּחִינַת גְּדֻלוֹת אָמַר לֹא יִדְעָתִי כִּי יֵשׁ שֵׁם בְּחִינַת הַנּוֹי"ה, וְלֹאֵל ה' בְּעִזְרָתִי לֹא יִכְלָתִי לְבֹא לָזֶה הַהַשְׁגָּה לְעוֹלָם, כִּי אִם הָיָה יוֹדֵעַ בִּידְעָה מִמֶּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַדַּעַת, אֲזִי הָיָה בְּבְּחִינַת גְּדֻלוֹת מִמֶּשׁ, וְזֶהוּ וְאִם יִדְעָתִי לֹא יִשְׁנַתִּי (רש"י שם) שֶׁהֵם הַסְּתַלְקוֹת הַמַּחֲזִין, וְזֶהוּ וַיִּירָא וַיֵּאמֶר, וְהֵבֵן כָּל זֶה כִּי קִצְרָתִי:

התורה רמזה בתוכה 'והנה' שהחלום היה ממש נבואה

וְהֵנָּה סְלָם מְצַב אֲרֻצָּה וְרֵאשׁוּ מוֹנֵיעַ הַשְּׁמִימָה וְהֵנָּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיִרְדִים בּוֹ. וְכָתַב בְּאֹזַר הַחַיִּים' שְׁנֹכְתַב בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט תַּבַּת וְהֵנָּה' שֶׁהוּא מִיָּתֵר, וְהוּא מְרַמֵּז שֶׁהָיָה נְבוֹאָה מִמֶּשׁ, שֶׁרָאָה בְּאֶסְפֵּק־לְרִיא הַמְּאִירָה, וְלֹא כְּעֵנֵן הַחֲלוּם. וְנִרְאָה לְפִי עֲנִיּוֹת דַּעְתִּי שְׁמֵרְמֹז בְּפִרוּשׁ בְּתַבַּת וְהֵנָּה' שֶׁהָיָה נְבוֹאָה מִמֶּשׁ, עַל דֶּרֶךְ מֵאֲמָרָם ז"ל (ברכות נו:): חֲלוּם אֶחָד מִחֲלָק שְׁשִׁים בְּנְבוֹאָה, וְתַבַּת ה' גִּימְטְרִיא שְׁשִׁים, וְהוּא שְׁמֵרְמֹז בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט תַּבַּת וְהֵנָּה', הֵינּוּ שֶׁהָיָה כָּאֵן כָּל הַשְּׁשִׁים חֲלָקִים שֶׁל נְבוֹאָה, וְקָל לְהִבְיֵן:

כוונת תנינת הצדקה היא לעשות ייחוד הוי"ה אד' ועי"ז פועל ירידת השפע לכל העולמות

עוֹד יֵשׁ לוֹמַר וְהֵנָּה סְלָם מְצַב אֲרֻצָּה וְרֵאשׁוּ מוֹנֵיעַ הַשְּׁמִימָה וְהֵנָּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיִרְדִים בּוֹ. וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ רְמֹז, דִּהְנֵה יְדוּעַ' דְּכֹוֹנַת נְתִינַת הַצְּדָקָה הוּא לַעֲשׂוֹת יַחֲוֹד הַנּוֹי"ה וְאֲדַנְי"י, וְעַל יְדֵי הַיַּחֲוֹד הוּא פּוֹעֵל יִרְיָדָת הַשְּׁפַע עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת. וַיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁזֶה הָעֵנֵן הוּא מְרַמֵּז כָּאֵן בְּתוֹרָה, דִּהְבַּעַל הַטּוֹרִים פֶּרֶשׁ 'סְלָם הוּא גִימְטְרִיא מְמוֹן'. וְזֶהוּ

◆ צִוּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת ◆

אמר 'והנה סולם', גבי ראיית המלאכים אמר 'והנה מלאכי' וגו', גבי גילוי שכינה אמר 'והנה ה', הכוונה בזה כי היתה נבואה ממש'. ז. עיין ליקוטי תורה להאריז"ל ישעיה לב ד"ה והיה מעשה פרי עץ חיים שער הזמירות פ"ה, וע"ע חומת אנך משלי טז: "עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא", אפשר במה שכתב רבינו האר"י זצ"ל דעל ידי הצדקה מיחד קודשא בריך הוא ושכינתיה, וזהו שאמר 'בדרך צדקה', 'בדרך' דייקא, 'תמצא' ראשי תיבות ת'פארת מ'לכות צ"א, גימטריא הוי"ה אדנ"י'.

וירידה היא צורך עליה'. ה. עיין רש"י בראשית יד, י ד"ה הרר, וע"ע בר"ר סח, ח. ו. 'טעם אומר ו'והנה', להיות שאין החלום מוחלט בבחינת הצדק, כי חלומות שוא הם, גם שעל כל פנים יהיה בהם תבן, כי הם במראה השעמום, לזה אמר 'והנה' פי' כי הדברים בלא שעמום ודמיונות, אלא כל דבר נגלה אצלו, ומבואר כיום יאיר, ואין זה דומה לשאר החלומות שרואה דבר ואינו מחליט בראיתו מה שהוא רואה, ולזה תמצא שדקדק לומר בכל פרט ופרט מהנגלה אליו בחלום 'והנה', גבי ראיית הסולם

שָׁאֵמַר הַכְּתוּב 'סֵלֶם', הֵינּוּ 'מְמוֹן', 'מִצָּב אֲרָצָה', הֵינּוּ שְׁנֵאָה לְעֵין שְׁהוּא מִדְּרָגָה תַּחְתּוֹנָה מְאֹד וְאֵין בּוֹ שׁוּם תּוֹעֵלֶת, וּבְאֵמַת 'רֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׂמִימָה', הֵינּוּ שְׂיִשׁ בּוֹ תּוֹעֵלֶת גְּדוֹל הַנוֹגֵעַ לְשָׂמִים, וְהוּא 'וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים', פְּרוּשׁ 'מְלֹאךְ' הוּא מְסֻפָּר צ"א, שְׁהוּא יַחּוּד הַיְיָ וְאֲדַנְיָ, שְׁעַל יְדֵי נְתִינַת מְמוֹן צְדָקָה, נְתִיבָה יַחּוּד הַיְיָ וְאֲדַנְיָ מְסֻפָּר צ"א, וּפּוֹעֵל בְּזֶה 'עֹלִים', הֵינּוּ שְׂבִתְחֻלָּה עֹלִים עַל יְדֵי אֲתַעְרוּתָא דְלִתְתָּא, וְאַחַר כֵּן 'יִרְדִּים בּוֹ', הֵינּוּ שְׂיִוֵּרְד שְׁפַע וּבְרָכָה עַל יְדוֹ עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהֵבֵן:

וַיִּיבֹקֵן יַעֲקֹב מִשְׁנַתּוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי. יֵשׁ לּוֹמֵר דִּידוּעִי שְׁהִגְלוֹת מְכַנָּה בְּשֵׁם שְׁנָה, וְהֵינּוּ הַסְתַּלְקוֹת וְהַסְתַּרְת פְּנִים שֶׁל הַשֵּׁם חֵס וְשְׁלוֹם, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (דְּבָרִים לֵא, יח) וְאֲנֹכִי הַסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנָי וְגו', וְהִגְאָלָּה הוּא כְּשֶׁהַשֵּׁם מְגַלָּה עֲצָמוֹ עַל יְדֵי אֹר הַתּוֹרָה, עַל דְּרָךְ 'הַתְּעוֹרְרֵי הַתְּעוֹרְרֵי כִּי כָּא אֹרְךָ', הֵינּוּ שְׂיִתְעוֹרֵר מִן הַשְּׁנָה, כִּי כָּא אֹר הַתּוֹרָה וְהַתְּגִלוֹת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ

הגלות היא הסתר פנים שהקב"ה כוסתיר אור התורה, וההתגלות הארת אור התורה למשתדלים בה היא הגאולה

כְּבִיכּוֹל, וְזֵהוּ 'וְאֲנֹכִי הַסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנָי', הֵינּוּ שְׂאֶסְתִּיר הַתּוֹרָה וְהָאֹר שְׁלָה שְׁהוּא כְּלוּל בְּ'אֲנֹכִי' (שְׁמוֹת כ, ב'), וּמִמִּילָא יְהִיָּה אֶסְתִּיר פָּנָי חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי הוּא הַתְּגִלוֹת פָּנָיו כְּבִיכּוֹל עַל יְדֵי אֹר הַתּוֹרָה שְׂמֵאִיר לְמִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ, וְזֵהוּ 'אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ', הֵינּוּ 'אֲנֹכִי' שְׁהוּא כְּלוּל מִן הַתּוֹרָה הוּא הַשֵּׁם הַיְיָ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהוּא הַתְּגִלוֹת הַשֵּׁם עַל יְדֵי הַתְּגִלוֹת אֹר הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה שְׂמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהוּא שְׂמֵרְמֵז הַפְּסוּק 'וַיִּיקֶן יַעֲקֹב מִשְׁנַתּוֹ, הֵינּוּ מִן הַגְּלוֹת הַנְּמִשָּׁל לְשְׁנָה כְּמוֹ 'הֵינּוּ כְּחֻלְמִים' (תְּהִלִּים קכ, א), וְנִתְגַּלָּה הַשֵּׁם הַיְיָ בְּרוּךְ הוּא, אֲז 'וַיֹּאמֶר אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקּוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי. 'אֲנֹכִי', הֵינּוּ אֹר הַתּוֹרָה הַכְּלוּלָה בְּ'אֲנֹכִי', 'לֹא יָדַעְתִּי' שְׂאוּכַל לְיַחַד שְׁהוּא דַעְתִּי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, מִפְּנֵי שְׁהִיָּה עַד הִנֵּה בְּהַסְתַּרְת פְּנִים, אֲבָל עֲתָה נִתְגַּלָּה אֹר פָּנָיו עַל יְדֵי אֹר תּוֹרָתוֹ, וְהֵבֵן:

אוּ יֹאמֶר עַל דְּרָךְ דְּאֵיתָא בְּתַקּוּנָם (נא.) יי "וַיֵּרָא מְלֹאךְ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ" (שְׁמוֹת ג, ב) דְּנִבְוֵאָה', בְּזֶה הִיָּה

גאולה ראשונה היתה בלבת אש דנבואה וגאולה אחרונה והשלימה תהיה בלבת אש התורה

◆ **צִיּוּנִים וּמִקּוּרוֹת** ◆

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵינוֹן. וע"ע רמב"ן בהקדמה לפירוש התורה: 'יש בידינו קבלה של אמת כי כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא, שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחד, כאילו תחשוב על דרך משל כי פסוק 'בראשית' יתחלק לתיבות אחרות, כגון 'בראשית' יתברא אלהים, וכל התורה כן, מלבד צירופיהן וגימטריותיהן של שמות' וכו', עיין שם. יב. עיין לעיל פר' תולדות ד"ה והוא גלוי: 'זהו גלוי כי כל הזיווגים הם בדעת, ולכן נקרא זיווג בשם 'דעת', כמו 'זהאדם ידע' וגו' (בראשית ד, א). ועיין עץ חיים שער דרושי הצלם דרוש ג. יג. 'כימי

ח. עיין זוה"ק ח"א כח. 'לית שינה אלא גלותא'. ט. זמר לכה דודי. י. עיין זוה"ק ח"ב פה: 'תאנא בשעתא דאתמר 'אנכי', כל אינון פקודי אורייתא דמתאחדן במלכא קדישא עלאה בסטרא, כולוהו הוו כלילן בהאי מלה, כמה דתנינן כל פקודי אורייתא מתאחדן בגופא דמלכא, מנהון ברישא דמלכא, ומנהון בגופא, ומנהון בידי מלכא, ומנהון ברגלוי, ולית מאן דנפיק מן גופא דמלכא לבר'. וע"ע לעיל פר' חיי שרה ד"ה ואנכי פניתי, פר' תולדות ד"ה או יאמר ויתרוצצו. יא. עיין זוה"ק ח"ג רצח: 'לית מלה באורייתא דנפיק מכללא דשמה קדישא, דאורייתא כולא שמה

סֵפֶר

נֵעַם
אֱלִימֶלֶךְ

פרשת ויצא

ישראל יכולים להחליש כוחו של עשוי ע"י מצות כיבוד אב שמקיימים יותר מננו

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע כּוֹ'. נִרְאָה לְפָרֶשׁ בְּהַקְדָּיִם לְפָרֶשׁ פְּסוּק (שמות יז, יג) וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֶק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חֶרֶב, הִיּוֹת שְׁסַבַּת הַשְּׁלִיטָה שֶׁל עֲשׂוֹ עַל עַם הַקְּדוּשׁ הוּא הַכֹּל בְּכַח מְצוֹת כְּבוֹד אָב שֶׁעָשָׂה^א וּבְמָה הָיָה כְּבוֹדוֹ בְּחֶרְבוֹ שֶׁהָיָה צִיד בְּפִיו שֶׁל יִצְחָק. וְלִזְהָ אָמַר לוֹ 'עַל חֶרְבְּךָ תַּחֲיֶה' (בראשית כז, מ), פָּרוּשׁ בְּשִׁבִיל מְצוֹת שֶׁעָשִׂיתָ בְּחֶרְבְּךָ עַל יְדֵי כֶּף יְהִיָה לְךָ חַיּוֹת קֶצֶת, וְלִזְהָ לֹא כְּתַב 'בְּחֶרְבְּךָ תַּחֲיֶה' פִּי אִם 'עַל' פָּרוּשׁ כְּמוֹ בְּשִׁבִיל^ב. וַיִּשְׁרָאֵל כְּשֶׁרוֹצֵין לְהַחֲלִישׁ כַּחוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ אֵינָם צָרִיכִים לְעַמֵּד נִגְדוֹ בְּכַח כָּל תְּרִי"ג מְצוֹת שֶׁמְקַיְמִין תְּמִיד, פִּי אֶפְלוּ בְּכַח מְצוֹתוֹ אֵין לוֹ שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם, פִּי הֵם קִיְמוּ כְּבוֹד אָב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כְּמִבְּאֵר בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁיַּעֲקֹב כָּבֵד אֶת אָבִיו יוֹתֵר, כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ שֶׁעֲשׂוֹ לֹא מֵצָא צִיד לְהִבְיָא וְצָד כָּלֵב וְרָצָה לְהֶאֱכִילוֹ לְאָבִיו, וְנִמְצָא מְנִיָּה וּבִיָּה אָבָא לִיזֵל בֵּיָה נִרְגָּא^ג. וְזֶהוּ 'וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ כּוֹ' לְפִי חֶרֶב, פָּרוּשׁ לְפִי מִדְרָגְתוֹ

וכחו של חרבו אשר לזה המציא עצמו ללחם עם ישראל, בזה עצמו החליש אותו כנ"ל: *

וזהו גם כן פרוש ויצא יעקב מבאר שבע, שידוע שבאר שבע רמז למדרגות גדולות אשר היה ליעקב אבינו, שתקן כל השבע מדות, כמבאר בספרי קדש^ד לזה כשהצריך להתיצב נגד עשו ולכן לא הלחם נגדם בכל מדרגותיו הגדולות, אלא יצאו מבחינה זאת הנקרא 'באר שבע', וילך חרנה^ה, פרוש שהיה הולך בכח שלהם, וזהו וילך חרנה^ו ועשה והצליח נגדם, וקל להבין:

יעקב לא לחם כנגד עשוי בכל מדרגותיו אלא רק בכחו שלו לחם עמו

או יאמר ויצא יעקב מבאר שבע ויפגע במקום כו'. נראה לפרש דהנה הצדיק הגמור אף שהלך ממדרגה למדרגה, צריך שידמה בעיניו כאלו הוא אינו עושה פלום פי אם הכל הוא מהשם יתברך ברוב הוא. וזהו 'פי עמך מקור חיים' כו' (תהלים לו, י), פרוש דוד המלך על עליו השלום אמר, מה שאני מתפלל על

הצדיק אף שהולך ממדרגה למדרגה נדמה בעיניו שלא עשה כלום

ציונים ומקורות

אבא ויכול מצידא דבריה בדיל דיתברכיני נפשך. ד. ראה סנהדרין לט: וברש"י שם: 'מיניה וביה אבא ניזול ביה נרגא', 'אבא' יער, מעצמו של יער יכנס בתוך הגרון להיות בית יד, ויקצצו בו את היער. ה. עין זוה"ק ח"א רמז. וע"ע מגיד מישרים פר' ויצא ד"ה אור ליום שבת פר' ויצא: 'באר שבע היינו שבע ספירות הבנין. וע"ע שפת אמת בראשית פר' ויצא תרל"ב, ותרל"ה.

א. דבר"א, יז וע"ע זוה"ק ח"א קמו: ב. עיין אלשיך שם: 'ועל חרבך תחיה'. ויתכן יהיה פירושו, בשביל חרבך וכו'. וע"ע שם ירמיה ז: 'ושימוש מלת 'על' כמו בשביל, כד"א (מלכים א טו, ל) 'על חטאת ירבעם', 'על דבר אשר לא קדמו', וכאלה אין מספר. ג. ראה תרגום יונתן בראשית כז, לא: 'ועכיב מימרא דה' מניה צידא דכיא ואשכח כלבא חדא וקטליה ועבד אף הוא מניה תבשילין ואיתי לאבוי ואמר לאבוי יקום

אלימלך

החולה ונתרפא, זו אינו מחמתי, אלא כפי עמך מקור חיים', 'ובארך נראה אור', רצה לומר והאור הנראה לי הוא הכל אורך שאמה נותן בחסדך הגדול:

וזהו ויצא יעקב מבאר שבע, דהצדיק מתחלה מתקן הששה קצוות ונקרא הוא שבעה, ויצא ממדרגות אלו, וילך חרנה, רצה לומר שמולך ומבטל החרון אף מישראל, וגם פרוש יילך שמולך ומביא חרות. ויפגע במקום, רצה לומר אף שהיה בכל המדרגות האלו היה חושב שכל תפלותיו שהוא מתפלל הכל הוא מאת המקום ברוך הוא, או יש לומר הפרוש ויפגע במקום, שכל תפלותיו לא היו רק על השכינה שנקראת מקום. וילן שם כי בא השמש, רצה לומר בכל עת אשר בא לו השמש דהינו הבהירות ודבקות היה עושה לינה דהינו לילה וחשך, בחשבו שאין זה מעצמי ומחמתי בא לי הבהירות כי אם הכל מאתו יתברך:

הצדיק מבטל חרון אף מישראל ומביא להם חירות ומתפלל על השכינה וידע שכל מדרגותיו כאותו ית'

ויחלום והנה סלם כו', דהנה הצדיק הוא מושך השפעה ופרנסה, וצריך שיהא הפרנסה והלחם אצלו כחלום, דהינו שלא יהא הלחם אצלו רק מצד ההכרח, שבלתי אפשרי לעולם בלא לחם, ולזה אותיות 'לחם' הוא 'חלם'. וגם צריך להיות תמיד נגד עיניו שפלותו עצמו ורוממות אל יתברך ואז תפלתו עולה לפניו יתברך. וגורם לעצמו שיבא לו קדשה, על דרך שפרשתי לעיל בפרשת תולדות דבקים היוצאים מן הלב כו', דהינו שדברי קדשה היוצא מלב האדם נכנסין ללב אותו אדם עצמו ומרבים ומוסיפים קדשה רבה יתרה, וכן להפוך ח"ו. וזהו ויחלום, רצה לומר שהיה אצלו השפעות הלחם כחלום:

ועוד והנה סלם מצב ארצה, רצה לומר התפלה שהיא עולה למעלה, לזה רומז 'סלם', היה מצב ארצה דהינו שהתחלתו היתה מצב ארצה שהיה מסתפל בשפלותו, וראשו מגיע השמימה, הינו

ע"י שהצדיק מסתכל בשפלות עצמו וברוממותו ית' התפלות והדיבורים עולים למעלה ויורדים אח"כ בו

ציונים ומקורות

ויצא יעקב הב', אהב ישראל ד"ה או י"ל ויקח מאבני. ויצא יעקב מבאר שבע. שיצא מבחינת הז' מדות, וילך חרנה. היינו לעלמא דחירו ונדבק לייחוד עליון. ז. עיין בן פורת יוסף פר' ויצא: ויפגע במקום, ר"ל שהתפלל שיעשה למען שמו, הוי"ה גימטריא מקום כנודע. ח. ד"ה מה עשה. ט. ספר הישר לר"ת שער יג: וכאשר ילמד לזולתו או ייסר לתלמידיו, אל ישכח ליסר נפשו עמו וללמדה, כי לא נכון לאדם ליסר לזולתו במה שאינו עושה, וללמד מה שאינו מאמין בו. כי כל דבר שיצא מן הלב יכנס בלב, וכל אשר לא יצא כי אם מן הפה לא יעבור האוזן. י. עיין פענח רזא: 'סולם', בגימט' קו"ל, לומר כי קול הצדיקים בתפלתן הוא הוא הסולם של מלאכים לעלות ולירד בו.

ו. עיין קהלת משה ד"ה א"י ויצא יעקב הב': ע"י היחודים שהצדיק מיחד וכו', עי"ז וילך חרנה, הולך ממילא חרון אף ה' ועל ראש רשעים יחול הרוצים לעכב ולמנוע היחוד, וזה בעצמו מכה אותם, אבל לישראל וילך חרנה לשון חירות, מוליק להם חירות מעולם העליון, עלמא דחירו, והבן. וע"ע דודאים בשדה ד"ה ויצא יעקב: ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, נ"ל כי הצדיק צריך לתקן מקודם ז' מדריגות אהבה ויראה והתפארות כו' שלא יהיה בהם תערובות רע ח"ו, וכשמתקן את מדותיו אזי בא לעלמא דחירו והוא בן חורין מן היצה"ר, וז"ש ויצא יעקב הוא הצדיק, מבאר שבע הרומז לז' מדות הנ"ל, אח"כ וילך חרנה לשון חירות, שבא לעלמא דחירו כנ"ל, והבן היטב. וע"ע שם ד"ה

רוממות אליא. ופעל על ידי זה והנה מלאכי אלקים עולים, רצה לומר התפלות והדבורים הקדושים שעולים למעלה לעולמות העליונים שהם נקראים מלאכים, ויורדים בו, רצה לומר אותם הדבורים עצמם ירדו בו והינו בקרב שנתוסף לו קדשה כנ"ל, וקל להבין: *

וישא יעקב רגליו בו. על דרך הרמז דהנה צדיק הוא כוללות ישראל, והוא מעלה כל השפלות אשר נעשה בישראל חלילה להביאם אל הקדשה. וזהו וישא יעקב רגליו רצה לומר דגם פושעי ישראל מלאים מצוות כרמוזי, רק שאין כח בהמצוה שתעלה במעלות קדושים מחמת עברות המכבים אותה והורידו אותה לרגלים למטה. והצדיק העובד באמת מוציא הקדשה מהקלפה ומעלה אותה להשם יתברך ברוך הוא. וזהו וישא יעקב, הוא הצדיק הנקרא בשם יעקב, הוא מעלה ומנשא למעלה את רגליו, רצה לומר הקדשה שנפלה אל הרגלים, וילך ארצה בני קדם, רצה לומר נעשה הולך עם הארציות, בני

הצדיק מוציא הקדושה מהקליפה ומעלה אותה להש"ת

קדם רצה לומר הנוגע להבורא ברוך הוא שהוא קדמונו של עולם י:

וירא והנה באר בשדה, דהנה הפתוח הורה לנו את הדרך אשר יבוא בו הצדיק אל המדרגה הנ"ל, הוא על ידי שהצדיק רואה תמיד על הפנימיות התורה הקדושה, דהתורה נקראת 'באר', 'באר חפרוה שרים' (במדבר כא, יח), והפנימיות נקרא 'שדה' שהוא חקל תפוחים. וזהו וירא והנה באר בשדה, רצה לומר שעקר התורה היא בשביל השדה שהוא הפנימיות הנקרא 'שדה', חקל תפוחים כנ"ל:

והפכה אשר על ידו ישיג פנימיות התורה הוא על ידי ג' בחינות שנתן השם יתברך באדם, דהינו נפש רוח ונשמה, והינו אחר שישבר האדם הנפש הבהמיות יזכה לנפש השכליות, ואחר זאת יזכה לרוח, ואחר אשר יחזיק במעוזו בעבודת הבורא באמת יזכה לנשמה, ועל ידי ג' בחינות אלו יזכה להשיג פנימיות התורה הקדושה. וזה רמז 'שלשה עברי צאן רובצים עליה' כו', רמז לג' בחינות הנ"ל אשר על ידם יזכה

הצדיק מגיע למדרגה הנ"ל ע"י שמכוון תמיד לפנימיות התורה

הצדיק משיג פנימיות התורה ע"י שזוכה לנפש רוח ונשמה

◆ **ציונים ומקורות** ◆

נפשא דבעירא וכו', זכה יתיר יהבין ליה נפשא באורח אצילות מסטרא דבת יחידה ואתקריאת איהי בת מלך, זכה יתיר יהבין ליה רוחא דאצילות מסטרא דעמודא דאמצעייתא ואתקרי בן לקב"ה הה"ד (דברים יד, א) 'בנים אתם לה' אלהיכם. זכה יתיר יהבין ליה נשמתא' וכו'. יז. עיין מאור ושמש פר' יתרו: עיקר והיסוד הוא פשטות התורה, שכל עוד שלא נזדכך נפשו כראוי על ידי פשטות התורה לא יוכל לעסוק בפנימיות התורה, שסכנה היא לו. וכמו שאמר אדומו"ר רבינו אלימלך זצוק"ל בסודם אל

יא. עיין תשואות חן ליקוטים עמוד קטו ד"ה שמעתי. יב. ראה עירובין יט. יג. ראה בר"ר מא, ז: 'ויסע לוט מקדם' (בראשית יג, יא), הסייע עצמו מקדמונו של עולם. יד. אותיות דרבי עקיבא אות ט': 'באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם' (במדבר כא, יח), אין 'באר' אלא תורה שנמשלה לבאר, שנאמר (שה"ש ד, טו) 'באר מים חיים', ואין 'מים' אלא תורה שנאמר (ישעיה נה, א) 'הוי כל צמא לכו למים'. טו. עיין שער הכוונות ערבית ליל שבת דרוש ב. טז. עיין זו"ח תיקונים צב: 'בר נש מיד דאתייליד יהבין ליה

סֵפֶר
מֵאוֹר
עֵינַיִם

פרשת ויצא

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וְגו' א. וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל ב' מן המקראות שהיה נטמן בבית עבר י"ד שנים ואחר כך הלך לחרן. ונבאר לשון 'נטמן', ולא אמרו רבותינו ז"ל למד בבית עבר או פיוצא בו: **אף** דהנה נודע כי סוד יעקב הוא הדעת¹, כי בחינת יעקב ובחינת משה הן אחד, רק שזה מלגאו וזה מלבר כי זה פנימית הדעת וזה חיצונית הדעת כנודע², וקדם הליכת יעקב לבית לכן לא היה התגלות הדעת והתורה כי אם בהעלם, וכמה שרשי התורה היו מפזרין במדרגות תחתונים על ידי שלא היה התגלות הדעת בעולם, ובבית לכן היה כמה שרשי תורה מלבשין שם, שזהו התורה הנכתב בספר תורה מספורי המעשיות שעשה יעקב בבית לכן, שבהם

¹ יעקב הוא סוד הדעת ובהליכתו ללכן בירר והוציא שורשי התורה שהיו מלוכשים בקליפות

מלבשים היו שרשים ההם שהוציא יעקב וברר וצרף אותם מעמק הקלפות לכן, כנודע גדל הקלפיות שלו³: **והנה** יעקב אבינו עליו השלום הוציא משם השרשים ההם בעשרים שנה שהיה שם בחרן אצל לכן, שעל פן נקרא שם המקום חרן שהוא לשון 'חרון אף' של מקום, על שם שהמקום ההוא אשר שם היו מלבשין שרשי התורה היה מקום קלפיות גדול שהוא בחינת 'חרון', וכל עסקי יעקב עמו עבור בנותיו וצאנו היה הפל לברר ולגלות שרשי התורה משם, כנודע מסודות התורה שיש על זה הענין, וענין אשר שם יעקב את המקלות ברהטים שעל ידי זה תלדנה הצאן עקדים נקדים וברדים שהן רזין דרזין וסתרין גניזין⁴, וענין שנשא לאה

כל עסקי יעקב בבית לכן היו להוציא שורשי התורה שהיו שם במקום הקליפות

ציונים ומקורות

לו אחיזה בכל העולמות, ועליו נאמר (דברים כו, ה) 'ארמי אובד אבי וירד מצרימה', כי לבן הארמי ירד למצרים, כי הוא בלעם, ומצד אחיזתו ביקש לעקור את הכל, שלא יהיה אחיזה לישראל, הן בעולם הזכר הן בעולם הנקבה, כמו שכתוב (בראשית לא, מג) 'הבנות בנותי והבנים בני וכל אשר אתה רואה לי הוא'. ו'רואה' הוא מלשון 'לפנים יקראו הנביא רואה' (שמואל א ט, ט), כי לבן שהוא בלעם באומות קם למעלה יתרה, ולו אחיזה גדולה. ו. עיין זוה"ק ח"א קמו. 'ואזיל לגבי חרנה, דכתיב 'וילך חרנה', כלומר חרון אף, ומאי היא חרון אפו דקוב"ה, דרגא בישא'. ז. עיין זוה"ק ח"א קסא: קסג. וע"ע עץ חיים ואוצרות חיים שער העקודים.

א. 'ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה'. ב. עיין מגילה יז. ג. עיין זוה"ק ח"ב יד: ד. עיין תיקו"ז כט. 'ויעקב ודאי איהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא מסטרא דלבר, והא משה תמן הוה, אלא מסטרא דלגאו הוה, דא מגופא, ודא מנשמתא'. וע"ע עץ חיים שער דרושי הצלם דרוש ב: 'אמנם משה זכה לדעת עליון וז"ש בוהר בראשית 'דתרוייהו בדעת אלא דא בגופא ודא בנשמה' כי זה בדעת המתפשט בגופא, וזה בדעת עליון שבראש הנקרא נשמה לזה התחתון. ה. עיין שלה"ק מס' פסחים מצה שמורה: 'צא ולמד מה ביקש לבן הארמי' כו' (הגש"פ), פרעה לא גזר אלא על הזכרים, כדפירשתי, אבל לבן ביקש לעקור את הכל. כי לבן הוא בלעם (תנחומא ויצא יג), ובלעם היה

בְּכָל הָעֵינַיִם הַפְּתוּכִים בַּמִּקְרָא, הָיָה הַכֹּל תּוֹרָה וְעֶסֶק הָעֵבֹדָה לְשָׁמַיִם לְגִלּוֹת הַתּוֹרָה מִבְּחִינַת 'חֶרֶן' שֶׁהוּא עִמָּךְ הַקְּלֹפֹת וְכוּ' לְהִבְיָאָה לְיַדֵּי הַתְּגִלּוֹת הַקְּדוּשָׁה לְכַלְלָהּ לַתּוֹרָה עֲלִיוְנָה:

וַיֵּלֶךְ כֵּן נֶאֱמַר בְּהִגְיֵעוֹ סְמוּךְ לְחֶרֶן וַיִּגְלֵךְ אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר, שֶׁהוּא סוּד 'אָבֶן נִגְף' שֶׁהִיא מְכֻסָּה עַל הַבָּאָר מִיָּמִים חַיִּים^{יב} שְׂרָשֵׁי הַתּוֹרָה שֶׁהֵיוּ מְלַבְּשִׁים שָׁם, וְהוּא גְלָהוּ, שֶׁהֵבִיאוּ לְהַתְּגַלּוֹת עַל יְדֵי שְׁפֹלֶק הַקְּלֹפֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת אָבֶן כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַפְּתוּב (יחזקאל לו, כו) 'הִסִּירוּ אֶת לֵב הָאָבֶן מִבְּשַׂרְכֶם' וְגו'^{יג}, שְׂאֵז הַתְּחִיל לְגִלּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהִיָּתָה מִשְׂרֶשֶׁת שָׁם:

וַיִּזְחַק הַכּוֹנֵן שֶׁלַח מְלֹאכִים לְפָנָיו אֶל עֲשׂוֹ אַחִיו^{יד}, שֶׁהֵם אֵלוֹ הַמְּלֹאכִים שֶׁנִּבְרְאוּ עַל יְדֵי עֶסְקוֹ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת שֶׁם כְּאֱמֹר, וְשֶׁלַח לוֹ לֵאמֹר 'עִם לְבָן גִּרְתִּי' פִּרֵשׁ רַש"י 'בְּגִימְטָרִיא תְרִי"ג, וְתְרִי"ג מִצְוֹת שְׂמַרְתִּי, רָמַז עַל הָאֱמֹר שֶׁשָׁם שָׁמַר וְהִמְתִּין כָּל הָעֲשָׂרִים שָׁנָה בְּכַדֵּי לְהַשְׁלִים סוּד הַתְּגִלּוֹת הַתּוֹרָה עִם תְּרִי"ג מִצְוֹתֶיהָ. וְזֶהוּ 'וְאַחַר עַד עָתָה', פְּרוּשׁ

יעקב גלל האבן מפי הבאר דהויו שפילק הקליפות שכיסו על שורשי התורה

יעקב שלח לעשיו המלאכים שנבראו מעסק גילוי התורה והמצוות בבית לבן

שֶׁהַתּוֹרָה נִקְרְאת 'עָתָה' כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַפְּתוּב (דברים לא, יט) 'וְעָתָה כָּתְבוּ לָכֶם' וְגו'^{טו}, שֶׁהַתְּגִלּוֹת הַתּוֹרָה נִקְרְא 'עָתָה', וְרִצָּה לֹאמַר הָאֲחֹר שֶׁאֲחַרְתִּי פְּעַמֵּי מְלֻבּוֹא הָיָה 'עַד עָתָה', שֶׁיְהִיָּה שָׁם הַתְּגִלּוֹת הַתּוֹרָה:

וַיְהִי 'שֶׁהִיא נִטְמָן' לְשׁוֹן סְתִימָה וְהַתְּכַסּוֹת, שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת יַעֲקֹב הָיָה טְמוּן וּמְכֻסָּה בְּבֵית עֶבֶר מִקְדָּם הַלִּיכְתּוֹ לְחֶרֶן לְהוֹצִיאָהּ לְהַתְּגַלּוֹת:

וַיְהִי וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבָּאָר שְׁבַע' וְכַתוּב בְּזֵהָר הַקְּדוּשׁ^{טז} 'דְּפָסַע פְּסִיעָה לְבָר', שֶׁיֵּצֵא בְּחִינַת יַעֲקֹב סוּד הַתּוֹרָה מִבְּחִינַת סְתִימָיוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת 'בָּאָר שְׁבַע', 'וַיֵּלֶךְ' שֶׁזֶּהוּ לְבָר בְּהַתְּגִלּוֹת, 'חֶרְנָה', עַל יְדֵי עֶסְקוֹ עִם לְבָן לְהִבְיָא לְהַתְּגִלּוֹת שֶׁהוּא 'לְבָר', שֶׁהִיא הַכֹּל תּוֹרָה נְעֻלְמָה:

שְׂבָאָמַת הָעֵינַיִם וְהַסְּפוּרִים נִכְתָּבִים בַּתּוֹרָה הַיּוֹם וְהֵן עֶצֶם הַתּוֹרָה, כִּי אֵלוֹ הָיָה חֶסֶר אֶפְלוֹ אוֹת אַחַת מֵעֲנִיֵן הַסְּפוּרִים הָיָה הַסְּפָר תּוֹרָה פְּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁהֵן תּוֹרָה, וְאִין חֲלוּק בֵּין פְּרָשָׁה צִיצִית וְתַפְלִין לְפָרֶשֶׁת הַצְּנַת הַמְּקֻלוֹת וּפְצוּלִין וְשָׂאָר עֲנִינִים וְסְפוּרִים, כִּי הֵן תּוֹרָה עֲצֻמִּית אַחַדוֹת אַחַד לְיִזְדְּעֵי מִדִּין, כִּי זֶה

קודם הליכת יעקב לחרן היה התורה טמונה ומכוסה

יעקב הוא סוד התורה ובהליכתו לחרן הוציא התורה מבחי' סתימה לבחי' התגלות לחוץ

הסיפורים של יעקב בבית לבן הם עצמות התורה והם ריון דריון

◆ ציונים ומקורות ◆

מבשרכם ונתתי לכם לב בשר'. יד. בראשית לב, ד-ה: 'וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו ארצה שעיר שדה אדום. ויצו אותם לאמר כה תאמרן לאדוני לעשיו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה'. טו. עיין מגילה ג. 'אמר לו אמש ביטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו ביטלתם תלמוד תורה, אמר לו על איזה מהן באת, אמר לו 'עתה באתי''. ובתוס' ד"ה עתה: 'פי' ריב"ן על תלמוד תורה באתי דכתיב ביה 'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת''. טז. עיין ח"ג רג: וע"ע ח"א קמו:

יא. עיין זוה"ק ח"א קנא: 'והאבן גדולה על פי הבאר' דא אבן דמינה כשלי בני עלמא, אבן נגף וצור מכשול דקיימא תדיר על פי האי באר'. וע"ע להלן ד"ה והאבן: 'והאבן גדולה' וגו' הוא היצר הרע שאינו מניח ליכנס לתוך הבאר שהוא בחינת התורה וכו', כי ז' שמות יש לו ואחד מהן הוא אבן נגף'. יב. עיין ברכות נו: וע"ע אותיות דרבי עקיבא: 'אין באר אלא תורה שנמשלה בבאר, שנאמר (שה"ש ד, טו) 'באר מים חיים', ואין מים אלא תורה'. יג. 'ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם והסירותי את לב האבן

סֵפֶר
עֲבוֹדַת
יִשְׂרָאֵל

פרשת ויצא

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע. נִרְאָה הָרְמֹז, כִּי הַצְּדִיקִים הָעוֹבְדִים ה' בְּאֵמֶת הֵם מְלֵאִים חֲרָטָה וְשִׁפְלוּת רוּחַ וְאֲדָרְבָּא נְדָמָה לָהֶם תְּמִיד כְּאֵלוֹ מִתְרַחֲקִים תְּמִיד מִקְדָּשָׁה וְלָכֵן מִתְחַזְּקִים לַעֲבֹד ה', מֵה שְׂאִין כֵּן הָרְשָׁעִים וְאֲנָשֵׁי שְׂקָר, לֹא דִי שְׂפָרִים מֵאַחֲרֵי ה', אִף גַּם כָּל אֶחָד דְּרָכּוֹ יֵשֶׁר בְּעֵינָיו וּמִתְהַלֵּל בְּלִבּוֹ כִּי הוּא יֵשֶׁר וְנֶאֱמָן וְעוֹבֵד ה' כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְתִּי בְּמָקוֹם אַחֲרָא וְזֶה שְׂאֵמֶר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע, מִי שֶׁהוּא כִּי־עֵקֶב צְדִיק וְחֹסֵיד וּבְכַחֲחִינֵת עֵקֶב, נְדָמָה לוֹ כְּאֵלוֹ הוּא יוֹצֵא וּמִתְרַחֵק מִבְּאֵר שֶׁבַע הוּא הַקְּדָשָׁה הָעֲלִיוֹנָה, אֲבָל וַיֵּלֶךְ, כְּלוֹמֵר מִי שֶׁהוּא מְלֵא גְאוּת כִּי הוּלֵךְ הוּא, 'חֲרָנָה', הוּא מְבִיא חֲלִילָה חֲרוֹן אַף:

הצדיק בשפלותו נראה לו שהוא רחוק מה' ולכן מתחזק לעבוד ה'

אֲבִינוֹ שְׁבַשְׂמִים, עֵינַי שָׁמַיִם. פְּרוֹשׁ כְּשֶׁהָאָדָם נֶעֱשֶׂה בְּעַל תְּשׁוּבָה וּמְשֻׁנָּה טַעְמוֹ וְרִיחוֹ לִפְנֵי אֲבִינוֹ שְׁבַשְׂמִים אֲזַי וַיִּגְרָשְׁהוּ וַיֵּלֶךְ, פְּרוֹשׁ הַסִּימָן הָרִאשׁוֹן מֵעוֹבֵד ה' שֶׁהוּא מְגַרֵשׁ בְּחִינַת וַיֵּלֶךְ, כִּי הוּלֵךְ הוּא, וְאֲדָרְבָּה הוּא נִכְנַע בְּעֵינָיו וְנִדְמָה בְּנַפְשׁוֹ כִּי רְחוֹק הוּא עַד יִרְחַמְהוּ ה' יִתְבַּרַךְ וְיִקְרַבְהוּ:

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע. נִרְאָה לְבָאָר בְּדֶרֶךְ רְמֹז, כִּי מִדְּרֹךְ הַצְּדִיק בְּזִמְנֵי שְׂרוּאָה אֶת עַצְמוֹ בְּצָרָה אוֹ בְּגִלוּת אֵינּוֹ מְצַטְעֵר עַל עֲוֹנוֹ נִפְשׁוֹ, כִּי אִם מִחֲמַת שְׁנִשְׁמָתִין דִּישְׂרָאֵל הֵן הֵן אֵיבָרִין דְּשִׁכְנִתָּא וּמִסְתַּמָּא כְּמוֹ כֵּן הַפְּגָם בְּשִׁכְחֵת עֲזוֹ, לָכֵן צְרִיף לְהִתְמַרְמֵר עָלֶיהָ:

וְכֵן יַעֲקֹב כְּשֶׁהֲצִרְף לְבָרַח מִפְּנֵי עֲשׂוֹ אַחִיו מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, פְּרוֹשׁ שֶׁהֲרָגִישׁ הַלּוּף חֲרָן שֶׁהוּא מִדַּת הַדִּין חֲלִילָה, וּכְבָר רְמֹזוֹ חַז"ל כִּי בְּחִלוֹם הַזֶּה

השפלות הוא הסימן הראשון לעבודת ה'

נשמות ישראל הם אברי השכינה ולכן מוצטער הצדיק בעת צרתו על פגם השכינה

כשברח יעקב מעשו הרגיש הלך מידת הדין

וְזֶהוּ שְׂאֵמֶר הַכְּתוּב (תהלים לד, א) 'לְדוֹד בְּשָׁנוֹתָיו אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ', וּפְרָשׁ שֵׁם הָאֲר"י ו"ל (פרי עץ חיים שער השבת פי"ט) 'בְּשָׁנוֹתָיו אֶת טַעְמוֹ וְרִיחוֹ לִפְנֵי

ציונים ומקורות

'ויורדים' שנים, אלו שרי ארבע מלכיות ששלטנותן גומרת בהן 'עולים ויורדים' יורדים ועולים אין כתיב כאן אלא עולים ויורדים עולין הם ועלייה תהא להם אלא שכל אחד ירוד מחבירו, כתיב (שם לב) 'הוא צלמא ראשיה די דהב חדוהי ודרעוהי די כסף' וגו' בבל למעלה מכולם כדכתיב (שם לח) 'אנת הוא רישא די דהבא' וכתיב (שם טז) 'ובתרך תקום מלכא אחרי ארע מינך' וכתיב ומלכו תליתאה אחרי די נחשא וכתיב בסיפא (שם מב) 'ואצבעת רגליה מנהון פרזל ומנהון חסף מן קצת מלכוותא תהוי תקיפא

א. לעיל פר' חיי שרה ד"ה לא כן הרשעים. ב. 'אחר כך' לדוד בשנותו' האדם 'את טעמו' וריחו 'לפני אבימלך' שבשמים, מלך העולם, ונשתנה טעמו שהיה לו בחול, או 'ויגרשהו' לסמאל' וילך', וזה השבח הוא באלף ביי"ת, והם כ"ב פסוקים נגד אותיות התורה, ויש קס"א תיבין נגד אהי"ה דיודין'. ג. עיין בר"ר סה, יד 'והנה סולם זה חלומו של נבוכדנצר' ואלו צלם חד שגיא' וגו' (דניאל ב, לא) 'מוצב ארצה' וזויה יתיר קאם לקבלך 'וראשו מגיע השמימה' צלמא דכן רב 'והנה מלאכי אלהים עולים' שנים

נרמז לו כל ארבע גליות, והחמור שבהם הוא החרבן הזה האחרון אשר אין לנו גלוי קץ ידוע:

והנה ידוע כי בית המקדש הראשון כנגד אברהם ובית שני כנגד יצחק והבית שיבנה במהרה בימינו נגד יעקב שלימו דאבהן ומטתו שלמה ולא יהיה לו הריסה. ואיתא (פסחים פח.) 'לא כאברהם שקראו הר ויצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית', וזה רמז בפסוק זה 'ויקץ יעקב משנתו ויירא', דהינו כשהביט לארץ החרבן האחרון נפל עליו היראה ופחד לאמר מתי יהיה הקץ, ויאמר אין זה כי אם בית אלהים, כלומר שהתנחם שמסתמא החרבן הזה הכנה על בית המקדש שנקרא בית דירה קבוע לעולמים, ולפי ערך אור הגאולה כן ערך החרבן לכן נמשך החרבן הזה זמן רב ואין קץ, להורות כי הגאולה העתידה תהיה בבהירות אין סוף ואין קץ:

יעקב התנחם על אורך הגלות שכפי ערך הגלות יהיה אור הגאולה

וזה שאמר הכתוב 'והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו', והדקדוק מבאר, עליה שקדם ירידה, ומבאר בפרוש רש"י. ויש לומר עוד, דהנה כאשר בני ישראל שרוין על אדמתן ועושין רצון קונם, על ידם מתנהג המרכבה העליונה

חסדר הראוי להשפעה הוא ע"י ישראל ובגלות מקבלים ישראל מהשירים

וכל העולמות מקבלים השפעתם כל אחד כסדר וכשורה על ידי צנור הנעשה מבני ישראל, מה שאין כן כשישראל בשפלות אז חלילה להפך, המה מקבלים עקר ההשפעה ואנחנו מהמותרות. ולזה אמרו בגמרא (ע"ז ח.) 'ישראל שבחוץ לארץ עובדי כוכבים ומזלות בטרה הם', פרוש פי כשהם צריכים לקבל השפעה על ידי השמים נחשב כעין עבודה זרה כי מהראוי שיתפרנסו הבנים על שלחן אביהם, והנה לפי הדמיון נדמה להם שיש להם עליה שמקבלים בעצמם, אבל באמת זה סדר הראוי להתנהג על פי עושי רצונו. וכמו שאמרו במדרש תנחומא (במדבר ג) 'אמר רבי יהושע בן לוי אלו היו יודעין וכו' עין שם בארץ'. וזה שאמר הכתוב 'עלים וירדים בו' כנ"ל:

ויפגע במקום. פרוש שהראו לו עוד תנחומין על לבו. דאיתא במדרש (בר"ר סח, ט) 'רב הונא בשם רבי אמי אמר מפני מה מכנין שמו של הקדוש ברוך הוא וקוראין אותו מקום שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו, מן מה דכתיב (שמות לג, כא) 'הנה

המלכת הש"ת בעולם היא גם מכוחו ית' ואעפ"כ יש לו תענוג מזה

ציונים ומקורות

כדי לשמרו שהיה יפה להם יותר ממה שהיה יפה לישראל, שכך שלמה סידר בתפלתו (דברי הימים-ב, ו, לב לג) 'וגם את הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא וגו' ואתה תשמע השמים וגו' ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי, אבל כשבא אצל ישראל מה כתיב (שם, ל) 'ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו', אמר שלמה רבון העולמים אם הוא ראוי תן לו ואם אינו ראוי אל תתן לו'.

ומינה תהוי תבירא 'והנה ה' נצב עליו', כתיב (שם מד) 'וביומיהו די מלכיא אינון יקים אלה שמיא מלכא די לעלמין' וגו'. ד. עיין אברבנאל ישעיה (ב, ד). ה. 'עולים וירדים' - עולים תחלה ואחר כך יורדים. מלאכים שליווהו בארץ אין יוצאים חוצה לארץ ועלו לרקיע וירדו מלאכי חוצה לארץ ללוותו'. ו. 'אמר רבי יהושע בן לוי אלו היו יודעין עובדי כוכבים ומזלות מה בית המקדש יפה להם, קסטוריות היו מקיפין אותו

מקום אתי וגו', עין שם! והנה לא האריכו חז"ל בדרוש להודיע כי אין עולם מקומו כי הלא מקרא כתוב (דברי הימים ב ב, ה) 'השמים ושמי השמים לא יכלכלהו', אלא באור הענין להורות כי הכל סבוב הבורא, אפלו שנראה לעינים אדם עומד וממליך הבורא ברוך הוא ואומר לו ברוך אתה וממילא ששמשיך אלהותו כפיכול לבחינת מקום הנרמז במלת אתה, אבל באמת הכל פח הבורא ברוך הוא שנותן באדם דעה והשפל וכח הדבור והוא 'מקומו של עולם', רק שעשה איזה בחינה הנקרא רצון לעצמו להיות נרצה בעבודת ישראל למטה ומקבל תענוגו מהם ובשבילם ברא העולם. וזה שאמרו" דמות יעקב חקוקה בפסא ובזה נתהיה הרצון. והגם שאי אפשר לעמד על מחקר הענין איך שיך זה להבורא אין סוף ברוך הוא, מפל מקום אנו מאמינים בני מאמינים שעבודת זרע יעקב היתה יסוד ופנה לרצונו לכריאת עולמו וזה 'הנה מקום אתי':

ואמר שם רבי יצחק, כתיב (דברים לג, כז) 'מענה אלהי קדם', אין אנו יודעים אם הקדוש ברוך הוא מעונו של עולמו ואם עולמו מעונו, מן מה דכתיב

תענוג השי"ת מישראל שמתחוקים כנגד היצר הרע ואעפ"כ גם זה מודשי"ת

(תהלים ז, א) 'ה' מעון אתה', הוי הקדוש ברוך הוא מעונו של עולמו ואין עולמו מעונו. הנה האר"י ז"ל (עץ חיים, כללי מוהרח"ו) רמז במלת 'קדם' מספר נקודות הוי"ה בשב"א קמ"ץ נקוד כל אות עולה 'קדם'. ונוכל עוד לומר כי 'קדם' עולה קמ"ג עם הכולל, שהוא אהי"ה במלוי אלפי"ן, מורה על התפשטות אלהותו אלינו. ויש עוד מספר רבוע שם ב"ן עולה 'קדם', והשם הזה מורה על כנסת ישראל שמקבלת על עבודתו. ולכן אמר כיון שבשבילם נברא עולם הוה אמינא שהם מעונו חלילה, וממה דכתיב 'ה' מעון אתה הית לנו' אנו יודעים שהקדוש ברוך הוא מעונו של עולם, פרוש שהכל כלול באלהותו, כי 'מעון' אותיות 'נועם' ואותיות 'מונע'. פרוש שנעם שלו על ידי ישראל למטה שהם בעולם השפל והיצר הרע ביניהם המונע אותם ומסיתם מעבודת ה' והם מתחזקים לעבד ה' וזה נעמו, ואף על פי כן הוא מעונו של עולם. וחקירת הענין מכסה ומפלא מלהשיג כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה^ט:

ויצרופים הללו נמצאים בפסוק (בראשית ל, ב) שאמר יעקב לרחל 'התחת

ביאור ע"פ סוד תשובת יעקב לרחל על טענתה הבה לי בנים

◆ ציונים ומקורות ◆

מעונו, א"ר אבא בר יודן לגבור שהוא רוכב על הסוס וכליו משופעים אילך ואילך הסוס טפילה לרוכב ואין הרוכב טפילה לסוס שנאמר (הבוקק ג, ח) 'כי תרכב על סוסך'. ח. בר"ר פב, ב רבי לוי פתח (ויקרא ט, ד) 'ושור ואיל לשלמים' וגו' והרי דברים קל וחומר ומה זה שהקריב איל לשמי הרי אני נגלה עליו ומברכו, יעקב שאיקונין שלו קבוע בכסאי על אחת כמה וכמה. ט. פ"ה ה"ה.

ז. 'ויפגע במקום' רב הונא בשם ר' אמי אמר מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום, שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו, מן מה דכתיב (שמות לג, כא) 'הנה מקום אתי' הוי הקב"ה מקומו של עולם ואין עולמו מקומו, א"ר יצחק כתיב (דברים לג, כז) 'מעונה אלהי קדם', אין אנו יודעים אם הקב"ה מעונו של עולמו ואם עולמו מעונו, מן מה דכתיב (תהלים ז, א) 'ה' מעון אתה' הוי הקב"ה מעונו של עולמו ואין עולמו

ספר
קדושת
לוי

פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא

חנוכה מלשון חינוך שהוא ענין הכנת כלי ובית קיבול להשראת קדושה עליונה

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע כּוֹ', עַד סוּף הַפְּרִשָּׁה^א. וַיִּבְאֲרֵב בְּזֶה מָה שְּׁאָנּוּ קוֹרִין לְגַם דְּחִנּוּכָה בְּשִׁמְן לְשׁוֹן 'חִנּוּכָה'^י, כִּי 'חִנּוּכָה' הוּא מְלִשׁוֹן חֲנוּךְ. וְתִכֵּן הַדְּבָרִים, דְּמַצִּינוּ בַּתּוֹרָה גַּבֵּי חֲנוּךְ הַבְּגָדִים שֶׁל כֹּהֲנִים שְׁנֵאֲמַר^ר 'לְמִלָּא אֶת יָדָם לְכַהֵן' כּו'. דְּהִנֵּה כָּל דְּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה מְקוּם לְהַשְׁרָאת הַקְּדֻשָּׁה עֲלֵיוֹנָה, צָרִיכָה מְקָדָם לַעֲשׂוֹת כְּלֵי וְהַכְנָה וּבֵית קַבּוּל, שְׂיִהְיֶה מְקוּם לְקִדְשָׁה הַבְּאֵה אַחַר כֵּךְ לְשֵׁרוֹת בְּדָבָר הַהוּא^ה, וְזֶה נִקְרָא 'חֲנוּךְ', כְּמוֹ שְׂמִחֲנֻכִּין הַנֶּעַר בְּמַצּוֹת שְׂיִהֵא כְּלֵי מְזֻמָּנֵת לְקַבֵּל הַשְׁרָאת הַקְּדֻשָּׁה הַחַל עֲלָיו בְּעַת גְּדֻלָּתוֹ: וְהִנֵּה יַעֲקֹב אָבִינוּ הִסְתַּכֵּל בְּיַחֲוֹד עֲלִיוֹן מִרְאשִׁית הַמַּחְשָׁבָה, וְרָאָה שְׂיִסּוּד כָּל הָעוֹלָמוֹת הוּא כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאֲמַר

חֲכָמֵינוּ ז"ל (בר"ר א, ד') 'יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשָׁבָה', 'בְּרִאשִׁית בְּרָא' וְכוּ' (בראשית א, א) בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאִים 'רִאשִׁית'^י, וְהֵם נִקְרָאִים 'אֶבֶן הָרִאשָׁה' (זכריה ד, ז)^ח שְׂמֵמָנוּ הַשְּׁתַת עוֹלָם, כִּי הֵם יִסוּד כָּל הָעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים, וּבְמַחְשָׁבָה שֶׁם נִקְרָא 'אֶבֶן הַיָּסוּד' בְּלִשׁוֹן יַחֲוֹד כִּי שֶׁם נִתְאַחַד כְּלָלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲדוֹת הָאֲמָתִי בְּמִזְל עֲלִיוֹן:

יעקב הניח ראשו על בחי האבן והשתוקק להוציאה מכח לפועל שתתפשט כנס"י לקומה שלימה ב"ב שביט"ם ושישים ריבוא ישראל

וְהִנֵּה יַעֲקֹב אָבִינוּ נָתַן שְׁכָלוֹ וּמַחְשָׁבָתוֹ וְהִנִּיחַ מַחוּ עַל זֶה הָעֲנִיָּן, שֶׁהַשְּׁתוּקָה יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהוֹצִיא הַדְּבָר מִכַּח אֶל הַפְּעֵל, מְשַׁרְשׁ אֲשֶׁר 'מִשֶּׁם רַעְיָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל' (בראשית מט, כד) אֶל הַתְּפִשְׁטוֹת, לְנִטְעַ כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל בְּנִיָּן שְׁלֵם כְּכֹל עֲנִיָּנָם, בְּשָׁנִים עֶשְׂרֵי שְׁבַטֵי

יעקב ראה שכנס"י הם יסוד כל העולמות בכחשבה עליונה ושם הם באחדות אמיתית ונקראים 'אבן'

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

ומשחת אותם ומלאת את ידם וקדשת אותם וכהנו לוי. ה. עיין זוה"ק ח"א פח. ו. 'ששה דברים קדמו לבריאת העולם, יש מהן שנבראו ויש מהן שעלו במחשבה להבראות וכו', האבות וישראל ובית המקדש ושמו של משיח עלו במחשבה להבראות וכו', ישראל מנין שנא' (תהלים עד, ב) 'זכור עדתך קנית קדם'. וראה עוד זוה"ק ח"א כד. ז. רש"י בראשית א, א. ועיין ויק"ר לו, ד. ה. עיין זוה"ק ח"א רמו: 'וכתיב (בראשית מט, כד) 'משם רועה אבן ישראל', מתמן אתון האי 'אבן ישראל', 'אבן' דא כנסת ישראל, ועלה אמר דוד (תהלים קיח, כב) 'אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה'. וע"ע רמב"ן בראשית מט, כד: 'רועה אבן ישראל', היא האבן הראשה שהיתה לראש פינה מאת ה', ונקרא 'אבן ישראל' כמו שאמרו חכמים 'כנסת ישראל' היא האבן הראשה'.

א. 'ויצא יעקב וגו'. עד 'ואולם לזו שם העיר לראשונה'. ב. ע"ע תורת אמת ד"ה ויצא יעקב: 'אמרתי לרשום בכאן מה ששמעתי מכבוד אדומ"ו הרב נ"י, אעפ"י שאיני יודע לכוון על נכון, והוא שייך לחנוכה. וכך אמר, דחנוכה לשון חינוך' וכו'. וע"ע אוהב ישראל ד"ה ויצא יעקב. וראה הערת המדפיס שם בסוף המאמר: 'והגם שכדברינו אלה כהווייתן המה כתובים בס' קדושת לוי, עם כל זה כתבתים הנה, מפני ששמעתי מאדמו"ר הרב הקדוש שיחיה שאמר בהיות הרב הקדוש כו' מבארדיטשוב אצלו בקאלבסוב ביקש להראות לו איזה מכתבי קודש של אדמו"ר וכו', ואחר זמן רב מצאום בין כתביו וסברי שגם אלו הם משלו והדפיסו אותם על שמו'. ג. עיין שבת כא: ד. ראה שמות כח, מא: 'והלבשת אותם את אהרן אחיך ואת בניו אתו

י"ה המכונין נגד י"ב גבולי אלכסון^ט, ולהיות המרכבה שלמה מששים רבוא ישראל, כמאמר חז"ל (בר"ר עד, יז) 'אין השכינה שורה פחות מששים רבוא ישראל', ולהיות קומה שלמה מאברים ופרקים, ולהיות הכל מכוין נגד העולמות ואורות העליונים, ולהוציא זה האבן מן הפלל אל הפרט, על זה הניח יעקב אבינו מחו וראשו:

וזהו שהכתוב מכנה שיעקב הניח ראשו על האבן, זה פנוי שהניח מחשבתו ושכלו על 'אבן הראשה' הנ"ל. אף שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, שבודאי שכב על האבן ויצק עליו שמן כמו שמבאר בפתוב, רק שרמז יעקב במחשבתו וכוון על דבר אחר, על אבן הרוחני, היא ראשית המחשבה הוא פנת יסוד העולם, להיות מקשר אל המעשה בכל ענפיו

יעקב כיוון שראשית המחשבה תהיה קשורה למעשה להיות בנון מפואר מצדיקים ולומדי תורה

ופרטיו, להיות בנוין מפאר מחדרים ומפלטרין שממנו כמה וכמה צדיקים ולומדי תורה, זה היה עבודת יעקב והסתכל באחדות של כנסת ישראל עד סוף כל הדורות:

ואחר כך ראה יעקב ברוח קדשו הרוס של כנסת ישראל וחרבן בית המקדש וגדל החרון אף והדינים שעברו על ישראל^{יא}, ועל זה ויצא יעקב מבאר שבע, רצה לומר שיצא מאותו הסתכלות של היחוד עליון אשר משם נובע שפע לכל העולמות לכל שבע המדות המכנה בשם 'באר שבע'^{יב}, וילך חרנה' והסתכל באותו החרון אשר יעברו על כנסת ישראל^{יג}, והיה לו צער גדול מאוד בהרגישו צער גדול הצרות אשר יסבלו זרעו בגלות ויהיה להם ירידה חס ושלום:

יעקב יצא מזהסתכלות יחוד העליון מקור השפע וראה את חרון האף שיעברו על בני בגלות

◆ ציונים ומקורות ◆

לוי פתר קרייה בגלות, ויצא יעקב מבאר שבע המד"א (ירמיה טו, א) 'שלח מעל פני ויצאו', וילך חרנה' המד"א (איכה א, יב) 'אשר הוגה ה' ביום חרון אפו', ויפגע במקום' 'עד אפס מקום' (ישעיה ה, ח), וילך שם כי בא השמש' 'אומללה יולדת השבעה' וגו' (ירמיה שם, ט), ויקח מאבני המקום' 'תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות' (איכה ה, א), 'וישם מראשותיו' 'כי ירד מראשותיכם' (ירמיה יג, יח) וכו'. יב. עיין זוה"ק ח"א קנב: וע"ע מגיד מישרים פר' ויצא מהדוק: "באר שבע" היינו שבע ספירות הבנין. יג. עיין זוה"ק ח"א קמו. רבי יוסי מוקי האי קרא בגלותא, בקדמיתא הוה נחית נהירו מעומקא עילאה, ויעקב הוה נטיל ליה ואזיל לגבי 'באר שבע' באר דחפרוה שרים, דהוה נהיר מתמן ואשלים להוה באר בכל שלימו, וביומי דגלותא, נטיל מהאי באר שבע ואזיל לגבי חרנה, דכתיב 'וילך חרנה', כלומר חרון אף, ומאי היא חרון אפו דקוב"ה, דרגא בישא, ארעא דרשו אחרא.

ט. עיין ספר יצירה פ"ה מ"א: 'שתיים עשרה גבולים באלכסון, גבול מזרחית צפונית, גבול מזרחית דרומית, גבול מזרחית רומית, גבול מזרחית תחתית, גבול מערבית דרומית, גבול מערבית צפונית, גבול מערבית תחתית, גבול דרומית תחתית. ומרחיבין והולכין עד עדי עד והם זרועות עולם'. וע"ע שערי אורה שער ה: 'יעקב שהוא י"ב שבטים, שהם סוד י"ב גבולי אלכסון'. וע"ע פרדס רימונים שער פרטי השמות פ"ו. י. ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא'. יא. ע"ע אודה ישראל פר' ויצא ד"ה וזה שהכתוב: 'ואח"כ ראה יעקב אבינו ע"ה ברוח הקודש ההירוס והחורבן של הכנסת ישראל, כדאיתא במדרש רבה על פסוק 'ויקח מאבני המקום', שראה חורבן בית המקדש וגודל החרון אף והדינים ח"ו אשר יעברו על ישראל בגלותן'. ועיין בר"ר סת, יג: ר' יהושע בן

יעקב הרגיש צער בני וצער השכינה וע"ז נחשך לו האור ונפסק מהדבקות

וזהו שכתוב 'ויפגע במקום', רצה לומר לבד מזה הצער של זרעו, הרגיש ופגע בצערו של 'מקום' כפיכול, מקומו של עולם י, אשר בכל צרתם לו צר (ישעיה סג, ט) וחסש יעקב מאד על צער שכינה כפיכול. וזהו שכתוב 'וילן שם כי בא השמש', היה לו לינה, רצה לומר שנחשך לו האור שם מחמת גדל צער ישראל וגלות השכינה ונפסק מהדבקות: 'ויקח מאבני המקום וישם מראשתי' הניתח מחשבתו על זה הדבר, לכה כתיב 'מאבני' כי זה קאי על הרוס כנסת ישראל שנפרדו. וזה שכתוב 'ויחלם', רצה לומר שהתגבר יעקב אבינו מאד במחשבתו על זה הדבר ההרוס הנ"ל, מחמת שזה הדבר הוא גדול בכמות, אף שלעיני בשר ודם נדמה שהגלות אינו אלא למטה בארצות, וזה שכתוב 'והנה סלם מצב ארצה' אבל 'וראשו מגיע

לעיני בשר נראה שהגלות היא בארצות אך באמת נוגעת עד רום שמים העליונים שיש תשות כח למעלה ונפסק שפע העליון

השמימה, כי באמת שרש כל הגלות נוגע עד רום שמים העליונים, כי בעת הגלות יש תשות כח למעלה ונפסק חלילה השפע עליונה:

'והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו', רצה לומר שבאמת על ידי הגלות יש עליה לכמה ניצוצות הקדושים אשר יש להם עליה על ידי על הגלות, אבל על ידי ירדת ישראל יש חס ושלום ירדה לכמה ניצוצות קדושים הנקראים 'מלאכי אלהים':

אך יעקב הזכיר את עצמו 'והנה ה' נצב עליו', שפיון שגלו ישראל השכינה כפיכול עמהם על דרך עמו אנכי בצרה (תהלים צא, ט) אם כן פיון שהשם יתברך עמנו מעתה אין לנו אלא צער של מקום: והנה השם יתברך כשראה שהניתח יעקב מחשבתו על צער השכינה וזרע ישראל, ואז הבטיח לו השם 'אני ה' אלהי

יש ניצוצות המתעלים ע"י הגלות ויש ניצוצות שיש להם ירדה ע"י ירדת ישראל

יעקב נזכר שהשכינה עם בני בגלות ולכן אין לנו אלא צער המקום ב"ה

הש"ת הבטיח ליעקב שיהיה עם בני בגלות וישמרם וישיב שבותם

ציונים ומקורות

יד. ראה בר"ר סח, ט: 'ויפגע במקום'. ר"ה בשם ר' אמי אמר מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום, שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו. טו. עיין מדרש תהלים כז: 'שכל זמן שישראל שרויים בצער, כאילו צער לפני הקדוש ברוך הוא, שנאמר 'בכל צרתם לו צר'. וע"ע שמו"ר ב, ה. טז. ראה אוהב ישראל ד"ה וזהו שאמר: 'ולזה כתיב 'מאבני' לשון רבים. כי זה קאי על הירוס וכו'. יז. עיין להלן ד"ה זהו ויחלום: 'ויחלום' לשון חזק, כמו 'ותחלימני והחיניני'. יח. עיין רבינו בחיי שמות ב, כה: 'שכל זמן שישראל בגלות, השפע והאצילות נפסק מן המרכבה' וכו'. יט. עיין פרי עץ חיים שער הקר"ש פ"ג, שער הפסוקים פר' שמות ד"ה ויקם מלך. וע"ע להלן פר' ויחי ד"ה גור אריה: 'הנה ידוע שיעקר הגלות הוא רק בכדי להעלות הניצוצות שנפלו בקליפה

מחטא אדם הראשון, וישראל סובלים יסורי הגלות עד בא העת שתכלה כל הרשעה, וכשתהיה עלייה להניצוצות הנ"ל אזי בודאי יהיה הגאולה תיכף ומיד'. כ. עיין מגילה כט. מכילתא מס' שירה פי"ג. וע"ע רבינו בחיי בראשית מו, ד: 'אנוכי ארד עמך מצרימה', רמז לשכינה שירדה עמהם למצרים, והוא שדרשו רז"ל 'גלו למצרים שכינה עמהם' וכו', ומה שהזכיר הכתוב 'מצרימה' בתוספת ה"א, וגם כן 'עלה' אות ה"א, רמז לשכינה, ועל כן נרשמת הה"א בירידה גם בעלייה כי ירדה עם יעקב למצרים והיא העולה עמהם, והיא ה"א אחרונה שבשם וכו', והה"א הזאת עם ישראל בכל הגלויות, והוא שדרשו רז"ל 'גלו למצרים שכינה עמהם, שנאמר 'אנוכי ארד עמך מצרימה', וזהו לשון 'עמך' מלשון צרה, רמז למה שכתוב 'עמו אנוכי בצרה'.

סֵפֶר
זאת
זְכָרוֹן

פְּרַשְׁת וַיֵּצֵא

הגם שמרחם
הקב"ה על
האומות נוקם
מהם מרוב
אהבתו
לישראל ופורע
להם

בְּפְרַשְׁת וַיֵּצֵא (בראשית כח, י-יב)^א. דְּהִנֵּה אֵיטָא (יבמות סג.) 'אֵין פְּרַעְנִיּוֹת בָּא לְעוֹלָם אֶלָּא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל'. דְּהִנֵּה מְצַאנּוּב הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם גַּם עַל הָאֲמוֹת, כְּמוֹ שְׁעוֹשֶׂה שְׁהֶאֱרִיךְ אַפּוֹ עִמָּהֶם עַד שְׁיִתְמַלֵּא סְאָתָם^י, וְכֵן דֵּן אוֹתָם בְּלִילָה בַּעֲת שִׁישְׁנִים מֵעֲבָרָה^ז. פִּי אִם בְּסוּף הַכֹּל יַעֲשֶׂה נְקָמוֹת בְּאוֹתָם שְׁהִרְעוּ לְיִשְׂרָאֵל^ח, וְכֵן נְמִי בְּעֵתִים הִלְלוּ לְפַעְמִים, כִּי זֶה הוּא לְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל. מְשַׁל מִי שִׁישׁ לוֹ בֵּן גְּרוּעַ מְאֹד, אָף עַל פִּי כֵן מְרַחֵם עָלָיו, כִּי אִם כְּשֶׁהוּא מֵצַר לְבָנוּ הָאֶהוּב

עוֹשֶׂה נְקָמָה בְּכֵן מִבֵּישׁ. וְכִמוֹ שְׁמְצַיְנוּ (מגילה י:י) בַּיָּם שְׁאָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, 'מַעֲשֵׂי יְדֵי טָבְעוּ בַּיָּם וְאַתֶּם אוֹמְרִים שִׁירָה' כּו', אָף עַל פִּי כֵן עֲשֶׂה נְקָמָה בָּהֶם לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל:

וְכֵן נְמִי 'אֵין פְּרַעְנִיּוֹת בָּא לְעוֹלָם' הֵם הָאֲמוֹת הָעוֹלָם, כִּי אֵין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹרֵעַ לָהֶם עֲדִין עַד שְׁיִתְמַלֵּא סְאָתָם וַיֵּאבְדָם, 'אֶלָּא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל' שְׁיִנְצְלוּ הֵם, כְּמוֹ שְׁפִרְשְׁנוּ עַל 'וַיִּפְרְקֵנוּ מִצְרַיִנוּ' (תהלים קלו, כד) 'מְצַרֵּנוּ' בָּא שְׁפוֹרַק אוֹתָנוּ, שְׁנוֹתֵן אוֹתָם תַּחֲתֵינוּ. כְּמוֹ 'וְאַתָּן

משום
שישראל קיבלו
התורה
והאומות לא
רצו, ניתנו להם
תחתנו לכל
צרה שלא
תבוא

◆ ציונים ומקורות ◆

להעמיד סמא"ל והרשעים עושי מעשיו ופעולותיו, ויעשה בהם הדין. והיינו 'ותשליך במצולות ים כל חטאתם' (מיכה ז, יט), 'ירצה השליך כח הדין להפיל על ידי אלו שהם 'מצולות ים', 'והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט' (ישעיה נז, כ) אלו הם העושים דין בישראל, ששייב אחר כך את כל גמולם בראשם. והטעם, מפני שאחר שישראל קיבלו הדין, הקב"ה מתנחם אפילו על מה שקדם, ותובע עלבונם^ו. ו'ואמר רבי יוחנן, מאי דכתיב (שמות יד, כ) 'ולא קרב זה אל זה כל הלילה', בקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקדוש ברוך הוא מעשה ידי טובעין ביים ואתם אומרים שירה'. ז. עיין לעיל פרקי אבות ד"ה וכן פירשנו על ויפרקנו מצרינו: 'פירוש, הוא פורק אותנו בשונאינו שנותן תחתינו, דהיינו, מצרינו בא שהוא פורק אותנו, 'כי לעולם חסדו' פי' שהאציל מידת חסדו לקיום עולם, ע"כ צריך להיות החסד לישראל שמקיימים העולם ולא על הרוצים לאבד את העולם חלילה, כי אם אין צדיקים חלילה אין עולם.

א. ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא. ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו'. ב. עיין לעיל פר' נצבים (א) ד"ה עוד פי' טוב ה' לכל: 'וגם על הגוים מרחם, כמ"ש ד'ן את האומות בלילה', כי אם את מי שצריך לשבור הרוצים להרע לישראל הוא עושה דין אמת אך ברחמנות'. ג. רש"י בראשית טו, טז: "כי לא שלם עוון האמורי", להיות משתלח מארצו עד אותו זמן, שאין הקדוש ברוך הוא נפרע מאומה עד שתתמלא סאתה, שנאמר (ישעיה כו, ח) 'בסאסאה בשלחה תריבנה". וע"ע סוטה ט. ד. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג: 'אמר רבי לוי, 'והוא ישפוט תבל בצדק ידין לאומים במישרים' (תהלים ט, ט), הקדוש ברוך הוא דן את ישראל ביום בשעה שהן עסוקין במצוות ואת האומות בלילה בשעה שהן בטילין מן העבירות'. ה. עיין תהלים קמט, ז. ועיין תומר דבורה פרק ראשון אות ט: 'עתיד הקב"ה

אדם תחתיך' (ישעיה מג, ד) אל תקרי אדם אלא אדם' (ברכות סב:), וזה בשביל ישראל. וכן זה בא בשביל שלא רצה לקבל את התורה, ומתקיים העולם על ידינו, שמתקמים אף הם בזכותנו, ואז ראה ויתר גוים' (חבוק ג, ו). הנה לו לכתב ויתר ממון גוים, או נכסי גוים. אלא גם אותם ויתר, שינתנו תחתינו לכל צרה שלא תבא. וכן הוא לשון מותר, שעשה אותם מותרת, שנותנים אותם למקום נמוך, כמו תל לתוף התריץ. וזה ויתר גוים:

וזה יש לפרש ויצא יעקב מצרותיו, מבאר שבע' היא התורה שנשבענו עליה, והיא באר, כמו שאמרו (ברכות נו:): הרואה באר בחלום ראה תורה יא:

עוד יש לפרש, ויצא יעקב מבאר שבע כשיעקב יוצא מהתורה, אז וילך חרנה' לחרון אף חלילה, אף ויפגע במקום' כשמתפלל אל הקדוש ברוך הוא,

יעקב יצא מצרותיו בזכות התורה

כשיוצא מהתורה ובא חרון אף ח"ו, יתפלל על צער השכינה וחלקה שכתובנו וע"ז ימותק הדינים וכן עשה יעקב

ולשון 'במקום' בשביל מקום, שלא תצטער השכינה, כמו שאיתא (חגיגה טו:): 'אפלו יחיד המצטער שכינה אומרת קלני מראשי' כו'. וכן כמו ששמעתי מהרב המגיד מראוונא ז"ל שתהיה הכונה שלא תהיה לחלק השם יתברך שפנו שום צער, כי 'שלשה שתפים באדם י'. וזה ויפגע במקום, על ידי זה וילך שם, כמו הלן הוא שראה חשך ואחר כך האיר היום נקרא לינה, כן בכל צרה וחרון אף נקרא לינה שיוצא מהצרה מאפלה לאורה. כי בא השמש' הוא מתוק הדין כידוע בשם האר"י ז"ל שהיא גימטריא תמר'. וזה ממגד תבואת שמש' (דברים לג, יד). וכן מה שאמרו חז"ל (ב"ב טז:): 'תלאה בגלגל חמה ט':

ויקח מאבני המקום' הוא האורות שלמעלה שמלפשים באותיות ט', וישם מראשתי' מושך לו מחין, וישכב בצרותיו, במקום ההוא' לשון נסתר,

משיכת המוחין מהאורות המלוכשים באותיות לרפואה

◆ ציונים ומקורות ◆

דמן של צדיקים שנשפך. ועיין סנהדרין מו. יג. עיין קידושין ל: 'תנו רבנן, שלושה שותפין הן באדם, הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו'. יד. עיין שער היחודים פי"ח יחוד שמש: 'שמש' בגימטריא תמר', והם ש"ך דינים שברחל וש"ך דינים שבלאה'. טו. 'וה' ברך את אברהם בכל' (בראשית כד, א), מאי 'בכל' וכו', רבי שמעון בן יוחי אומר אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא, ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה'. טז. עיין ספר יצירה פ"ד מי"ב: 'ב' אבנים בונות שתי בתים' וכו', ועיין פי' הראב"ד שם: 'ונקראו האותיות 'אבן', כי בערך שהאבן נחצב מסלע, כן האותיות נחקקו ונחצבו משם ה' סלעי וצורי. ולפי שהבתים והעיירות נבנים מאבנים, לפיכך

ח. בדפו"ר רצו'. ט. עיין ב"ק לח. 'א"ר אבהו, אמר קרא 'עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים', ראה שבע מצוות שקיבלו עליהם בני נח, כיון שלא קיימו עמד והתיר ממונן לישראל. רבי יוחנן אמר מהכא, 'הופיע מהר פארן' (דברים לג, ב) מפארן הופיע ממונן לישראל'. וברש"י: 'הופיע', גילה ממונן והתירו. 'מפארן', כשסיבב והחזיר התורה על כל האומות ולא קיבלוה'. י. עיין שבועות כט. נדרים ח. וע"ע אור החיים בראשית שם. יא. ע"ע תולדות יעקב יוסף פר' ויצא: 'שהתורה נק' באר שנאמר (דברים א, ה) 'הואיל משה באר' התורה הזאת, גם שקיבלנו עלינו באר התורה באלה ושבועה, וז"ש 'מבאר שבע'. יב. 'בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי. אם כך הקדוש ברוך הוא מצטער על דמן של רשעים קל וחומר על

שְׁמֶשׁם נְתַרְפָּא, וַיִּחְלַם לְשׁוֹן הַדָּר חָלִים' (מנחות לה.).^ז, וְכֵן בַּחֲלוֹם מִמֶּשׁ, פִּי סִימָן יָפֵה לַחֲוֵלָה כְּשֶׁרוֹאֶה חֲלוֹם, כְּמוֹ שְׁאִיתָא בְּבִרְכוֹת פֶּרֶק הַרוֹאֶה (נו:)^ח:

וַיֵּל יְדֵי זֶה שְׁנִתְרַפָּא הַחֲוֵלָה וְכִיּוֹצֵא שְׁנֵצֵל עַל יְדֵי תַפְלָה שְׁבָא מְלַמְעָלָה לְמִטָּה בְּשֶׁרֶשׁ נֶפֶשׁ הָאָדָם, נִתְקַדֵּשׁ נֶפֶשׁוֹ וְגוֹפּוֹ, וְהֵינָה סֵלָם מְצַב אֲרָצָה וְרֵאשׁוֹ וְכוּ', פִּי נִתְקַדֵּשׁ מְכַל שְׁכָן הַחֲוֵלָה, פִּי מִמְּשִׁיכִין רְפוּאָה לְנֶפֶשׁוֹ וְגוֹפּוֹ, וְנִתְקַדֵּשׁ עַל יְדֵי וְהֵינָה מְלֶאכֶי כו':

החולה שמתרפא ע"י תפילה ונמשך לו בולמעלה לשרש נפשו מתקדש נפשו וגופו

עוֹד פְּרָשְׁנוּ בְּעֵזְרַת בּוֹרָא עוֹלָם הַחוּץ וּמְלַמֵּד לְאֲנוּשׁ בִּינָה, וְלִלְבָן אִשְׁתִּי בְנוֹת כּו' (בראשית כט, טז). דְּהֵינָה בְּחַל צְרִיכִים לְתַקֵּן מַעֲשֵׂינוּ וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל מַה שְּׁאַנּוּ צְרִיכִים וְלִלְבָן עוֹנוֹתֵינוּ, מַה שְּׁאִין כֵּן בְּשִׁבְתֵּי הוּא מַעֲיִן עוֹלָם הַבְּאֵי, צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם בְּרֵאשִׁיהֶם^{כב} הֵם הָעֵדִים מִהָר חוֹרְבֵי^{כג}, הֵם הַכְּתָרִים שֶׁהֵיוּ בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן וְנִסְתַּלְקוּ עַל יְדֵי חֲטָאוֹ^{כד} וְנִתְּנוּ לְדוֹר הַמְּדַבֵּר, וְחֹזֵר מֵהֶם לְמִשָּׁה, וּבְשִׁבְתֵּי בָּא אֱלִינוּ^{כה}, מְכַל שְׁכָן בְּעוֹלָם הַבְּאֵי

כימות החול צריכים לשוב בתשובה משא"כ בשבת שיש הכתרים שהיו לפני חטא אדה"ר

ציונים ומקורות

צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה.^{כג} שמות לג, ו: ויתנצלו בני ישראל את עדיים מהר חורב.^{כד} עיין מגלה עמוקות פר' שלח ד"ה במדרש ויצר: "אדם אחד מאלף מצאתי וכו' (קהלת ז, כח), ואפשר לפרש קרא על אדם הראשון, 'אדם אחד' כשהיה הוא 'אחד' קודם שבאתה חוה זכה ג"כ לאלף אלו, לכן אל"ף של 'אדם שת אנוש' (דברי הימים א א, א) רבתי, כי זכה לאלף רבתי, סוד אלף אורות עליונים וכו', כשבאתה חוה גרמה לחטוא ש'אדם ביקר בל ילין' (תהלים מט, כא) לא לן כבודו עמו הן כל יקר ראתה עינו, זהו שאמר 'ואשה בכל אלה לא מצאתי', אח"כ בא משה וזכה לאותן אלף.^{כה} עיין שער הכוונות דרושי קבלת שבת דרוש א: 'כשעלה מרע"ה אל הר סיני לקבל התורה, נתנו אליו אלף חלקי אורה הנרמזים באל"ף רבתי ד'אדם שת אנוש' בדברי הימים (א א, א). וכשחטאו ישראל בעגל נסתלקו ממנו בעוון ישראל ולא נשתייר בו רק חלק אחד מן האלף, והיא סוד האלף זעירא ד'ויקרא אל משה' (ויקרא א, א). ולפי שמשא לא אבדם ע"י חטא עצמו אלא בעוון ישראל, לכן הקב"ה משלים אליו אלו האלף חלקים מחלקם של ישראל שהם בחי' אותם האורות והעטרות והעדיים שקיבלו ישראל בהר סיני ואח"כ נתנצלו ונתפרקו מהם, כמש"ה (שמות לג, ו)

נקרא בנין אבנים בתים'. וע"ע תולדות יעקב יוסף פר' ויצא: "ז"ש ויקח מאבני המקום, כי נודע נודע מ"ש בספר יצירה במשנה 'ב' אבנים בונות שתי בתים' וכו'. כי האותיות והתיבות נקראו אבנים, והם כמו כלי אל הצורה שהוא החיות ורוחניות המתלבש בתוך התיבות, וכנודע'. יז. וברש"י שם: "חלים', לשון חיבור, שמחבר הקמט למקומו'. וע"ע קדושת לוי פר' ויצא ד"ה זהו ויחלום: 'לשון חזק, כמו 'ותחלימני והחייני' (ישעיה לח, טז), דהיינו שיתחזק עבודת ה' בלבו, שיהא חזק בעבודתו, דהיינו בעת התחלתו בעבודתו שצריך חיזוק'. יח. 'שישה דברים סימן יפה לחולה, אלו הן, עיטוש זיעה שלשול קרי ושינה וחלום וכו', חלום דכתיב (ישעיה לח, טז) 'ותחלימני והחייני'. יט. 'וללבן שתי בנות שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל. ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה. ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה'. כ. עיין פרי עץ חיים שער תפילות ר"ה פ"ז. וע"ע מחברת הקודש שער ר"ה: 'מורי זלה"ה לא רצה שיאמרו ביוה"כ ובר"ה בשבת אבינו מלכנו חטאנו לפניך או אבינו מלכנו סלח ומחל לכל עוונותינו וכיוצא בזה מעניני הוידוי כנראה מהזוהר'. כא. עיין ברכות נו: 'שבת אחד משישים לעולם הבא'. כב. ברכות יז. 'העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה וכו', אלא

סֵפֶר
זְכָרוֹן
זֹאת

פרשת ויצא

לְרֵאשׁ הַפְּרִשָּׁה (בראשית כח, י-יב)^א. דְּהִנֵּה הַצְּדִיק עֶקֶר דִּירְתוֹ הוּא לְמַעַל בְּדַבְּקוֹתוֹ יְתִבְרָךְ, אִף צָרִיף גַּם פֶּן לְעֵין בְּצַרְכֵי צְבוּר לְהַמְתִּיק דִּינֵין וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עַל יִשְׂרָאֵל, וְזֶה וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע הִיא הִירָאָה וְהַקְדָּשָׁה עֲלִיוֹנָה^ב, וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה לְעֵין בְּעֵינֵין שְׁלֵא יִהְיֶה חֲרוֹן אַף כָּלֵל:

עיקר דירת הצדיק הוא למעלה בדבקות ה' אך צריך גם להמתיק הרענים ולבקש רחמים על ישראל

וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם הַתְּפִלָּל בְּשִׁבְלֵוֹ יְתִבְרָךְ שֶׁנִּקְרָא 'מָקוֹם'^ג, כִּי 'בְּכָל צָרְתָם לֹו צָר' (ישעיה סג, ט), וְכֵן אֵיִתָּא (סנהדרין מו.) אֶפְלוּ יָחִיד הַמְצַטְעֵר שְׁכִינָה מַה לְשׁוֹן אוֹמְרֵת קִלְנֵי מְרֵאשֵׁי כו', וְזֶה וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם בְּשִׁבְלֵי מָקוֹם בְּרוּךְ הוּא^ד, וַיֵּלֶךְ

יעקב אבינו התפלל על הש"ת שכונצטער בצרת ישראל

שֵׁם פְּרִשְׁנוּ כְּבָרָה שֶׁפָּעַל בְּתַפְלָתוֹ שְׁנַעְנָה וַיֵּצֵא מִחֲשֶׁכָה לְאוֹרָה, וְזֶה וַיֵּלֶךְ שֵׁם^ה: וַיֵּשׁ לְפָרֶשׁ עוֹד לְשׁוֹן תְּלוּנָה, כִּי יֵשׁ צְדִיק הַמְשִׁיג אוֹרוֹ יְתִבְרָךְ, וְכִשְׁנוֹדַע לֹו שׁוּם קָצָף חֲלִילָה כּוּעֵס עַל הַסְטָרָא אַחְרָא וּפּוּעֵל בְּזֶה, אִף זֶה הוּא דוֹקָא עֲמוּ יְתִבְרָךְ, וְזֶה וַיֵּלֶךְ שֵׁם^ו, אֵימְתִי, אָמַר כִּי כָּא הַשְּׁמֵשׁ, שְׂבָא לֹו אוֹרוֹ. וְלִשׁוֹן שֵׁם^ז יֵשׁ לֹוֹמַר קָאֵי עַל סְטָרָא אַחְרָא, וְכִמּוֹ שֶׁפְּרִשְׁנוּ^ח עַל וְגִילּוֹ בְּרַעְדָּה (תהלים ב, יא) אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (ברכות ל:) 'בַּמָּקוֹם גִּילָה שֵׁם תְּהֵא רַעְדָּה', פְּרִשְׁנוּ בְּעֵזְרָתוֹ יְתִבְרָךְ 'בַּמָּקוֹם גִּילָה' אִם הַגִּילָה הוּא 'בַּמָּקוֹם' בַּה^ט, 'שֵׁם' פְּרוּשׁ בְּזֶה לְעַמַּת זֶה

כשנודע לצדיק שיש קצף ח"ו כועס על הסט"א ופועל בזה אף זהו דוקא כשמשגיג אורו ית'

ציונים ומקורות

ג. בר"ר סח, ט: 'ויפגע במקום', ר"ה בשם ר' אמי אמר, מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום, שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו וכו'. ד. ע"ע נועם אלימלך פר' ויצא ד"ה וזהו ויצא: 'יש לומר הפירוש ויפגע במקום', שכל תפילותיו לא היו רק על השכינה שנקראת 'מקום'. ה. עיין זאת זכרון פר' ויצא ד"ה עוד י"ל ויצא, פר' מטו"מ ד"ה פי' על פסוק ויפגע. ו. עיין זאת זכרון פר' ויצא שם: 'וילך שם' כמו הלך הוא שראה חושך ואח"כ האיר היום נק' לינה, כן בכל צרה וחרון אף נקרא לינה שיוצא מהצרה מאפילה לאורה. ז. ע"ע דברי אמת פר' בהר ד"ה לא תרדה: 'כי בא השמש' הוא הדבקות גדול, כי שמש נקרא ה' ית' 'שמש ומגן' (תהלים פד, יב). ח. ע"ע דברי אמת פר' וישלח ד"ה ויצב, פר' ויחי ד"ה נפתלי, פר' חוקת ד"ה עוד שם ומשם. ט. ראה לעיל ד"ה ויפגע במקום.

א. ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ויפגע במקום וילך שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא. ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. ב. עיין פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ב ערך באר: 'באר הוא המלכות וכו', ונקראת באר שבע בהיותה כלולה משבע ספירות העליונות. והבינה לפעמים נקרא 'באר שבע' מפני שהיא משפעת בשבע. וע"ע בן פורת יוסף פר' ויצא: 'ב' מיני יראה הנ"ל, א' נקרא אבא כי חכמה נקרא יראה וכו', דהיינו יראה פנימית. ויראה ב' שהוא במלכות יראת העונש וכו', ובזה יובן 'ויצא יעקב מבחינת באר שבע', מבחינת יראה פנימיות. וע"ע נועם אלימלך פר' ויצא ד"ה וזהו ג"כ פי' ויצא: 'שידוע שבאר שבע רמז למדרגות גדולות אשר היה ליעקב אבינו, שתיקן כל השבע מידות כמבואר בספרי קודש'.

שִׁפְרוּשׁוֹ רַבּוֹתָנוּ וְיָל (ירושלמי יבמות פ"א ה"ו) י" על 'לשאולה' (תהלים ט, יח), כֵּן פֶּאֶן לְהַפֵּךְ. וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹקִים עֲלִים פְּרוּשׁ לְשִׁלּוּחֵי הַדִּין עֲלִים עַל יְדוֹ לְשִׁרְשָׁם וְנִמְתָּקִים^ט, וְיִרְדִים בּוֹ נַעֲשֶׂה מֵהֶם חֲסִדִים הַנִּקְרָא 'יְרִדִים' כִּמוֹ מֵיִם הַנִּגְרָיִם^ט:

בַּמִּדְבָּר שׁ (שמו"ר יט, ד) "אם יהיה אלקים עֲמָדִי כּוֹ' (בראשית כח, כ"), אֲמַר יַעֲקֹב, הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא הַכְּבִיחֵנִי שְׂיִהְיֶה מִמְּנֵי הָעוֹלָם וְיִהְיֶה עִמִּי, בְּמַה אֲדַע שְׂיִהְיֶה עִמִּי וְיִשְׁמְרֵנִי, אִם יַעֲמְדוּ מִמְּנֵי כְּהֵנִים גְּדוֹלִים אוֹכְלִים לְחֵם הַפְּנִים וְלוֹבְשֵׁיִן בְּגָדֵי כְּהֵנָה'. וְהוּא תְּמוּנָה:

אֲדָ הֵנָּה, אֵינן מְזַל לְיִשְׂרָאֵל (שבת קנו.), שְׁמַעְתִּי מִהֶרֶב ז"ל מְרַאֲוֹנָא 'אֵינן מְאֵינן, מְזַל לְיִשְׂרָאֵל י"ח. וְהִנֵּה מְפִזֵּל

הוא הסטרא אחרא, 'תהא רעדה', כמו בַּיַּעֲקֹב וְעָשׂוּ כְּשֶׁזֶה קָם זֶה נוֹפְלִי"ח. וְזֶה וְיִלָּן שָׁם כּוֹ':

וַיִּקַּח מֵאֲבֵי הַמָּקוֹם הם האותיות כְּדֹאֵיתָא בְּסִפְרֵי יִצְרָה"ב, וּפְרוּשׁוֹ תוֹרָה וּתְפִלָּה, וְיִשָּׁם מְרַאֲשֵׁתִיו עַל יְדֵי זֶה הוּא לוֹ תוֹעֵלֶת לְהַשִּׁיג מַחִין, וְזֶה מְרַאֲשֵׁתִיו לְשׁוֹן רֵאשׁוֹ:

וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא פְּרוּשׁ כִּי הַחֲלוֹם הוּא הַסְּתַלְקוֹת וְעֲלִיָּה, מְשִׁיג מְדַרְגָּה יוֹתֵר מִבְּהַקִּיץ, וְכִמוֹ בַּחֲלוֹם אֲדַבֵּר בּוֹ' (במדבר יב, ו), וְזֶה וְיִשְׁכַּב הִיא שְׁנָה בַּמָּקוֹם הַהוּא 'הוּא' נִסְתָּר, כִּי פְרוּשׁוֹ עוֹלָם עֲלִיוֹן יוֹתֵר י"ח:

וְאֵז וַיִּחַלֵּם וְהִנֵּה סֵלָם מֵצַב אֲרֻצָּה פְּרוּשׁ שְׁפַעֵל הַגֵּם שֶׁהוּא לְמַעְלָה רֵאשׁוֹ מְגִיעַ הַשְּׁמִימָה הוּא שְׁמִי שְׁמִים. וְכִמוֹ

ע"י תורה ותפילה יכולים להשיג מוחין

בחלום משיג מדרגה גדולה יותר מבהקיצן

יעקב אבינו פעל שגם שהוא למעלה בשמי השמים יהיו הדינים עולים על ידו לשורשם ונמתקים וננעשים חסדים

ה'אין' הוא מוזל לישראל ומשם השפע של בני חיי ומוזני אף בלי זכות

◆ ציונים ומקורות ◆

י. ראה פר' וישלח שם: 'פירשנו על במקום גילה שם תהא רעדה', כי 'שם' הוא מיותר. אך קאי על שונאי ישראל וכו', כשיש שמחה 'במקום ב"ה, כשזה קם זה נופל, 'שם' פי' בההיפך בהסט"א תהיה רעדה. וע"ע זכרון חיים פר' וירא ד"ה השמש יצא: 'שמעתי בשם אדומו"ר הרב הקדוש מלובלין זצ"ל פירוש על מה שאמרו חכמינו ז"ל "וגילו ברעדה' במקום גילה' וכו', 'במקום גילה' שהגילה הוא 'במקום', בהקב"ה שהוא מקומו של עולם, דהיינו שיש יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, יש שמחה בכל העולמות, 'שם רעדה' ר"ל 'שם' לשון שממה, המה הקליפות והסט"א, תהיה בהם רעדה'. יא. ראה רש"י בראשית כה, כג: 'מלאום יאמץ'. לא ישוו בגדולה כשזה קם זה נופל' וכו'. יב. פ"ד מ"ב: 'ב' אבנים בונות שני בתים' וכו'. ובפי' הר"מ בוטריל: "שתי אבנים" ר"ל השתי אבנים הם שתי אותיות, וה'שני בתים' הם שתי תיבות, והשתי אבנים אינם יכולות לבנות אלא שני בתים, כמו א"ב הפך זה ב"א' וכו'. יג. עיין זוה"ק ח"א קנד:

'הוא' עלמא עילאה דאתכסיא'. יד. 'כל דבר שהוא צריך למ"ד מתחילתו ולא ניתן לו, ניתן לו ה"א בסופו, כגון לחוץ 'חוצה' (שמות יב, מז), לשעיר 'שעירה' (בראשית לג, יד) וכו', והא כתיב 'ישובו רשעים לשאולה'. אמר רבא בר זבדא, לדיוטי התחנתנה של שאול'. טו. ע"ע מאור עינים פר' ויצא: 'והנה מלאכי אלוקים' פירוש שלוחי הדין שהם נקראים 'מלאכי אלהים', 'עולים ויורדים בו' וכו', שעל ידי הדעת שהוא מתפלל ועוסק בדחילו ורחימו באותיות התורה עולין גם כן אותיות הדינים ונכללין ונמתקין בהטוב' וכו'. טז. עיין תיקו"ז לח. 'מים דא חסד'. וע"ע עמק המלך שער היוד של שם ס"ג פ"ג: 'ונקוט האי כללא בידך, שכל ההתפשטות אור הוא חסד על דרך המים הניגרים'. וע"ע שער הפסוקים בראשית סי' ב דרוש ב. יז. 'וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנוכי הולך ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש'. יח. עיין זאת זכרון פר' ויחי ד"ה גד גדוד: 'כידוע כי אין מזל לישראל', וכפי

בָּאִים בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵיט, וְהוּא עֶקֶר קָיוֹם
הָעוֹלָם, עַל כֵּן לֹא תִלּוּי בְּזָכוֹת, כִּי אִם
גַּם אִם אֵינֶם כְּדָאֵי יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ
מִשָּׁם, וּכְמוֹ שֶׁפִּתְבַּחְתִּי כְּבָר נִרְאָה לִי כַּמָּה
וְכַמָּה פְּעָמִים^ב:

וְהִנֵּה הַמְזָל הוּא הַמְקוֹר הַחֲסָד שֶׁרֶשׁ
הַמְצִיאוֹת, שֶׁעַל כֵּן הַמְצִיא
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעוֹלָמוֹת כְּדִי לְהַטִּיב
כִּי תַחֲפֹץ חֲסָד הוּא, וְשִׁרְשׁוֹ הוּא 'נוֹצֵר
חֲסָד'^א, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא נוֹצֵר
וְשׁוֹמֵר וּמְצַפֶּה לַעֲשׂוֹת חֲסָד, וְכְמוֹ
שֶׁפָּרְשָׁנוּ עַל 'דְּרָשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ' (ישעיה

שורש
המצויאות הוא
המזל הנקרא
נוצר חסד
שהקב"ה
נוצפה לעשות
חסד ולכן
המצויא כל
העולמות

נה, ו) כַּנִּ"ל בְּפִרְשַׁת תּוֹלְדוֹת עַל 'וַיַּעֲתָר'
(בראשית כה, כא) כב:

וְזֶה נִקְרָא בְּזִהָר (ח"ג קכט:)^{בג} 'עֵינָא פְּקִיחָא
דְּלֹא נִים וְנָטִיר תְּדִירָא', כִּי שֶׁפָּעוּ
וְחֲסָדוֹ יִתְבָּרַךְ מְרָמֵז וְנִקְרָא הַשְּׂגָחָה, כְּמוֹ
נְדִיב וְטוֹב לֵב בְּכָל מְקוֹם שֶׁמְשַׁגְּחֵה נוֹתֵן
מֵה שֶׁצָּרִיךְ, וְהַפֶּךְ נִקְרָא הַסְתָּר פְּנִים
חֲלִילָה, וְזֶה הַיְנָה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל (תהלים קכא, ד) וְכַדְאִיתָא
בְּזִהָר בְּאֲדָרָא רַבָּא (שם):

וְזֶה 'אִם יְהִיֶּה אֱלֹקִים עִמָּדִי', יְכוּל לְכַתֵּב
עִמִּי, וּלְשׁוֹן 'עִמָּדִי' מְרָמֵז בְּנֵי חַיִּי

נוצר חסד הוא
בחנית עינא
פקיחא שהוא
השגחת ה'
להשפיע שפע
וחסד תמיד

יעקב אבינו
רמז בבקשתו
שיהיה נבנה
מננו העולם
בבני חיי ומזוני

ציונים ומקורות

ומזוני לא בזכותא תליא מילתא' וכו' אלא
במזלות, שהם אלו הב' מזלות שאמרנו.
כב. ד"ה אך הנה: "בני חיי ומזונא במזלא תליא"
ודאי גם זכות מועיל, כמו שאמרו רז"ל (יבמות
סח.) זכותא דא"י מועיל וכו', כי אם כוונתם לא
בזכותא תליא, גם אם אין אדם כדאי יכולים
להמשיך לו מן המזל, הוא המקור של הוי"ה
לעשות חסד, כי חפץ חסד הוא, ו'נוצר חסד' פי'
שומר מצפה יתברך לעשות חסד, ע"כ המציא
הויות העולמות. והדברים עתיקים ולמבין
בדוקים. ושמעתי מעין זה משם החכמים
מובהקים וכו'. וזה 'דרשו ה' בהמצאו' וכו', וזה
י"ל 'ויעתר יצחק לה' וכו' עיי"ש. כג. 'כל מה
דאתי ברחמי לית כסותא על עינא ולית גבינין
על עינא וכו', כל שכן עתיקא דעתיקא דלא
בעי נטורא, דאיהו משגח לכולא וכולא מתון
ביה ולא נאים, הדא הוא דכתיב 'הנה לא ינום
ולא יישן שומר ישראל' וכו', כתיב 'הנה עין ה'
אל יראיו', וכתיב (זכריה ד, י) 'עיני ה' המה
משוטטים בכל הארץ' וכו', תאנא, אי עינא דא
אסתים רגעא חדא, לא יכלין לקיימא כולהו,
בגין כך איקרי עינא פקחא, עינא עילאה, עינא
קדישא, עינא דאשגחותא, עינא דלא אדמיך
ולא נאים, עינא דהוא נטורא דכולא, עינא
דהוא קיומא דכולא.

שמעתי מהרב המגיד מראוונא זלה"ה שאמר,
'אין' הוא מקום הנעלם, משם 'מזל לישראל' בני
חיי ומזוני התלויים במזל. וע"ע שם פר' כי תצא
ד"ה והנה ערלה: 'דהנה איתא 'אין' מזל
לישראל, ושמעתי מהרב המגיד מראוונא ז"ל
מי שהוא 'אין' הוא 'מזל' ממשיך 'לישראל',
והוא מעורר העולם האחדות עליון הנקרא 'אין'
מפני ההעלמו, ושם תלויים בני חיי ומזוני.
יט. עיין מו"ק כה. 'חיי בני ומזוני, לא בזכותא
תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא'. וע"ע
זוה"ק ח"א רנז: 'תא חזי 'בני חיי ומזוני לאו
בזכותא תליא מילתא' וכו', אלא במזלא עילאה
עתיקא דכולא תליין'. כ. ראה זאת זכרון פר'
נשא ד"ה והנה יש: 'יש דברים שצריכים מאוד
לקיום עולם ואי אפשר בלעדם, תלה אותם
הבורא ב"ה בעולם שנק' אריך אנפין כדי שלא
תהי' מניעה ע"י שום חטא, והוא בני חיי ומזוני
שאינם תלויים בזכותא אלא במזלא שהוא
בעולם הנקרא אריך אנפין. וע"ע שם פר' עקב
(ב) ד"ה ועוד טעם, לעיל פר' וירא ד"ה וזה
וירא, פר' תולדות ד"ה אך הנה. כא. עיין ספר
הליקוטים להאריז"ל פר' תולדות: 'ומאלו הי"ג,
השניים מהם הם מזלות, שמהם השפע נוזל,
לפי שהם המתפשטים יותר, והם מזל 'נוצר
חסד' (שמות לד, ז) ומזל 'ונקה' וכו', 'בני חיי

סֵפֶר
דְּבָרַי
אֵמֶת

פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא

(בר"ר נד, ד)¹, וְעַל כֵּן נִסְעָה יַעֲקֹב מִשָּׁם כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ (שם סח, ז). לְכַאוּרָה וְכִי נִעְלָם זֶה מִיַּצְחָק. אָף הוּא עָשָׂה מִצְוֹת כְּבוֹד אָב בְּזֵה"י:

וַיְדוּעַ שְׂפֵה־דֶרֶת פְּנֵי זֶקֶן מְעוֹרְרִים עוֹלָם זֶקֶן מְלֵא רַחֲמִים מִמָּה שְׂכָתִיב (דניאל ז, ט) וְעֵתִיק יוֹמִין יִתְבֹּ לְבוּשָׁה כְּתֹלַג חֲנֹר' כּו' נִרְאָה לִי שְׂשֻׁמְעָתִי כֵּן מְהֵרָב הַפְּגִיד רַבִּי מִיכָל מוֹלָאֲטָשׁוּב ז"ל, כֵּן כְּכַבּוֹד אָב מְעוֹרְרִים חֲכָמָתוֹ יִתְבַּרְךָ שְׂרָשׁ כָּל מִדּוֹתָיו יִתְבַּרְךָ!

הַנֵּה לְמַעַלָּה בְּפְרִשְׁת תּוֹלְדוֹת בְּפָסוּק הַנִּ"ל (בראשית כו, לג) וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבַעָה עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שְׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה. לְכַאוּרָה תְּמוּהָ מְאֹד, הֵלֵא גַם בְּפְרִשְׁת וַיִּרְא כְּתִיב (שם כא, לא) 'עַל כֵּן קָרָא לְמָקוֹם הַזֶּה בְּאֵר שְׁבַע כִּי שֵׁם נִשְׁבַּעוּ שְׁנֵיהֶם', וְהָאִיף שֵׁם 'עַל כֵּן' וְכָאן 'עַל כֵּן', אִם מְזָה אֵין מְזָה"א:

וְנִרְאָה בְּעֵזְרַת אֵל בְּרוּךְ הוּא, דְּהַנֵּה אִיתָא שְׁהֵי קְטָרוּג עַל פְּרִיטוֹת [בְּרִית] עִם אַבְימֶלֶךְ כְּדֹאִיתָא נִרְאָה לִי בְּתַנָּא דְּבִי אֱלִיהוּ (רבה פ"ז)² וּבְמִדְרָשׁ

יצחק כרת
ברית עם
אבימלך בשביל
מצות כיבוד אב

בהידור פני זקן
מעוררים עולם
'זקן מלא
רחמים'
ובכיבוד אב
מעוררים
חכמתו יתברך

◆ ציונים ומקורות ◆

ג. וַיִּקַּח אַבְרָהָם צֶאֱן וּבִקָר וַיִּתֵּן לְאַבְימֶלֶךְ. וַיֹּאמֶר אַבְימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם מַה הִנֵּה שֶׁבַע כְּבָשׂוֹת' (בראשית כא, כז-כט). אִמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵתָה נָתַת שֶׁבַע כְּבָשׂוֹת בְּלִי רְצוֹנִי, חֵיךְ שֶׁאִנִּי מִשְׁהָה בְּשִׂמְחַת בְּנִיךְ ז' דוֹרוֹת, אֵתָה נָתַת לוֹ ז' כְּבָשׂוֹת בְּלִי רְצוֹנִי חֵיךְ כִּנְגַד כֵּן הוֹרְגִים מִבְּנֵיךְ שֶׁבַע צְדִיקִים וְכו' עֵי"ש. ד. 'מִבְּאֵר שֶׁבַע, ר' יוֹדֵן וְרַב הוֹנָא, ר' יוֹדֵן אִמַר מִבְּאֵרָה שֶׁל שְׁבֻעָה, אִמַר שֶׁלֹּא יַעֲמֹד עָלַי אַבְימֶלֶךְ וַיֹּאמֶר 'הַשְּׁבַעָה לִּי' (בראשית כא, כג) כִּשֵׁם שֶׁנִּשְׁבַּע לִי זְקִינְךָ, נִמְצָאֵתִי מִשְׁהָה בְּשִׂמְחַת בְּנֵי שֶׁבַעָה דוֹרוֹת'. ה. רֵאָה בְּרֵאשִׁית כּו', כַּה: וַיֹּאמְרוּ רֵאוּ רֵאִינוּ כִּי הִיָּה ה' עִמָּךְ וְנֹאמַר תְּהִי נָא אֱלֹהֵי בִינּוֹתֵינוּ בִּינֵינוּ וּבִינְךָ וְנִכְרַתָּה בְּרִית עִמָּךְ. וּבְרַשׁ"י: 'תְּהִי נָא אֱלֹהֵי בִינּוֹתֵינוּ' וְגו', הָאֱלֹהֵי אֲשֶׁר בִּינּוֹתֵינוּ מִימֵי אֲבִיךָ, תְּהִי גַם עִתָּה בִּינֵינוּ וּבִינְךָ. וְעֵינֵינוּ רְבִינוּ בְּחֵי שֵׁם, טו. ו. עֵינֵינוּ זוֹה"ק ח"ג רצ. 'הָאִי חֲכָמָה אֲב לֵאבָהָן, וְבָהָאִי חֲכָמָה שִׁירוֹתָא וְסִיּוּמָא אֲשֶׁתְּכַח וְכו', כִּד אֲתַפְשֵׁט חֲכָמָה אִיקְרִי אֲב לֵאבָהָן, כּוֹלָא לֹא אֲתַכְלִיל אֲלֵא בְּהָאִי דְכְּתִיב (תהלים קד, כד) 'כּוֹלָם בְּחֲכָמָה עֲשִׂיתָ'.

א. עֵינֵינוּ חֲזוֹקוֹנֵי בְּרֵאשִׁית כּו', לִג: 'עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שֶׁבַע', וְאִתְּ הָרִי מִימּוֹת אַבְרָהָם קְרוּיָה הִיא בְּאֵר שֶׁבַע' וְכו'. וְע"ע אַבְרָבְנָאֵל שֵׁם: 'הַשְּׂאֵלָה הַשְּׁבִיעִית, בְּאוֹמְרוֹ וַיִּקְרָא אֹתָהּ שֶׁבַעָה, עַל כֵּן שֵׁם הָעִיר בְּאֵר שֶׁבַע עַד הַיּוֹם הַזֶּה', כִּי הִנֵּה מִימֵי אַבְרָהָם נִקְרָא כֵּן, עַל שֵׁם הַשְּׁבֻעָה שֶׁנִּשְׁבַּעוּ שֵׁם אַבְרָהָם וְאַבְימֶלֶךְ, וְאִיךָ יֹאמֶר שֶׁנִּקְרָא כֵּן מִפְּנֵי הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה. וְע"ע אֲבָן עוֹרָא וְרַשְׁב"ם. ב. 'יִשְׁמֹר אָדָם דְּבָרִים בְּלָבוֹ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה שׁוֹתְפוֹת דְּבָרִים עִם הָעֹכּוֹס וְלֹא יִכְרוֹת עִמּוֹ בְּרִית. שֶׁכֵּן מִצִּינוּ בְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ שֶׁעָשָׂה שׁוֹתְפוֹת עִם אַבְימֶלֶךְ וְסוּף הַדְּבָרִים שֶׁכָּרַת עִמּוֹ בְּרִית וְכו', וְכִשְׁכָּרַת עִמּוֹ בְּרִית נִתְקַבְּצוּ מִלֵּאכִי הַשְּׂרַת לְפָנֵי הַקְּב"ה וְאִמְרוּ לְמָה יִכְרוֹת אַבְרָהָם בְּרִית עִם עֹכּוֹס, אָדָם יַחִיד שֶׁבְּחֵרַת מִשְׁבַּעִים אוֹמּוֹת וְלִשְׁנוֹת. אִמַר לָהֶם הַקְּב"ה כֵּן יַחִיד שֶׁנִּתְתִּי לוֹ לְמֵאָה שָׁנִים אֲנִי אוֹמֵר לוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ עוֹלָה, אִם יַעֲלֶהוּ מוֹטָב, הִרִי אֲתָם יוֹדְעִים שֶׁכּוֹנְנוֹתוֹ הִיָּתָה לְטוֹבָה מִפְּנֵי דֶרֶךְ שְׁלוֹם, וְאִם לֹא יִפָּה אֲתָם אוֹמְרִים, שֶׁנֹּאמַר (בראשית כב, א) 'וַיְהִי אַחֲרַי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִיִּסָּה אֶת אַבְרָהָם'.

יצחק עשה טוב בשבועותיו לכבוד אביו לכן נתקיים או השם באר שבע הרומז להמשכת השפע מחכמה לז' מידות

על פן אברהם אבינו קרא באר שבע, אבל לא היה ראוי להיות קיום לשם הזה פיון שלא היה כל כך פראוי, וכאן ויקרא אתה שבעה לשון דכורא, השפע לשבע מדות מחכמה הנקרא אב פי כלם בחכמה עשית' (תהלים קד, כד) פדאיתא בשם הפרדס, וזה על פן שם העיר באר שבע עד היום הזה פיון שעשה טוב בזה, מה שאין פן הראשון לא הנה עד היום הזה. נמצא באר שבע הוא מרמז בקדשה עליונה:

וזה ויצא יעקב מבאר שבע וילך לחרן' (בראשית כח, י"ח), לעין שלא תהיה

יעקב התפלל על השכנה המצטרת בצער בני ועייז פעל ישועה

חרון אף על ישראל, ויפגע פרוש התפלל, במקום פרוש בשביל המקום יתברך, פי בכל צרתם לו צר' (ישעיה סג, ט) חס ושלום, פן יחיד המצטער שכינה מה אומרת' כו' (סנהדרין מו.)^י, על ידי זה י' וילך שם פרוש כמו מחשך לאור, שפעל ישועה ואור, פי בא שמש הקדשה כמו פי שמש ומגן ה' כו' (תהלים פד, יב)^ט:

ויש לפרש עוד וילך שם לשון וילנו, פרוש הטיח דברים, אפילו לא תמיד פי אם בשעת שבא לו דבקות לה, וזה וילך שם פי בא השמש^י:

כשהצדיק בדבקות הוא מטיח דברים ומתלונן על הסט"א

ציונים ומקורות

ספרי בהעלותך פד: זכן אתה מוצא כל זמן שישראל משועבדים כביכול שכינה משתעבדת עמהם, שנאמר (שמות כד, י) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, וכן הוא אומר בכל צרתם לו צר'. יג. אמר רבי מאיר בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי. יד. עיין להלן פר' נשא ד"ה ושמו את שמי: שמעתי בשם הרב המגיד מראוונא האיש אלוקים ז"ל על מפני מה הראשונים התפללו ונענים מפני שהתפללו בשם' (מדרש תהלים צא) פירוש שהיה כוונתם לשם יתברך. טו. עיין זאת זכרון פר' ויצא ד"ה עוד יש לפרש ויצא: וילך שם, כמו הלן הוא שראה חושך ואח"כ האיר היום נקרא לינה, כן בכל צרה וחרון אף נקרא לינה שיוצא מהצרה מאפילה לאורה. טז. ע"ע להלן פר' בהר ד"ה עוד פירשנו דהנה: כי בא השמש הוא הדבקות גדול, כי שמש נקרא ה' יתברך שמש ומגן. ועיין זוה"ק ח"ג יב. ואין שמשא אלא קודשא בריך הוא כי שמש ומגן ה' אלהים. וע"ע להלן ד"ה עוד לפרשת. יז. ראה שמות טו, כד: וילוננו העם על משה לאמר מה נשתה. יח. ע"ע זכרון זאת פר' ויצא ד"ה ויפגע: וילך שם פירשנו כבר שפעל בתפילתו שנענה ויצא מחשיכה לאורה וכו', ויש לפרש עוד לשון

ז. עיין פרדס רימונים שער הנתיבות פ"א: דפוס כל הנבראים הם בחכמה כדכתיב כולם בחכמה עשית, ומשם נמשכים בדקות עד המלכות וכו', ספר עילאה' (זוה"ק ח"ב קלז:) הוא חכמה, ואמר (שם) 'אבא דכולא', מפני שהחכמה נקרא 'ספר' מטעם שבו כל המקורות הדקים אשר לפרטי הדברים נאצלים ונבראים ונוצרים ונעשים כולם נכללים בדקות בחכמה בסוד ל"ב נתיבות שבהם נבראו ונחקקו כל הדברים גדולים וקטנים שממנה ולמטה. ח. ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ויפגע במקום וילך שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא. ט. עיין זוה"ק ח"א קמז. וילך חרנה' אתר דדינא ורוגזא תמן. י. ברכות כו: יעקב תיקן תפלת ערבית, שנאמר ויפגע במקום וילך שם, ואין פגיעה אלא תפילה שנאמר (ירמיה ה, טז) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רינה ותפילה ואל תפגע בי". יא. בר"ר סח, ט: ויפגע במקום, ר"ה בשם ר' אמי אמר, מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום, שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו. וע"ע נועם אלימלך פר' ויצא ד"ה זוהו ויצא: יש לומר הפירוש ויפגע במקום, שכל תפילותיו לא היו רק על השכינה שנקראת 'מקום'. וע"ע להלן ד"ה עוד לפרשת. יב. עיין

יעקב העלה
שלוחי הדין
והמתקים
בשורשם
ונעשו חסדים
היורדים כמים

וַיִּקַּח כו' **מֵאַבְנֵי** הֵם אוֹתוֹת כו"ט,
עַל יְדֵי [זֶה] **וַיִּחְלַם** חֲלוֹם טוֹב
וְקָדוֹשׁ, עַל זֶה נִמְי' **וְהִנֵּה** סֵלֶם **מֵצֵב'**
כו' **יֵשׁ** לְפָרֵשׁ עַל הַתְּפִלָּה^{כ"א}, וַיֵּשׁ
לְפָרֵשׁ עָלָיו גּוֹפָא^{כ"ב}, וְזֶה **וְהִנֵּה** מִלְּאֲכֵי'
פְרוֹשׁ שְׁלוּחֵי הַדִּינִי^{כ"ג} מֵעֲלָה לְשׁוֹרֵשׁ
וְנִמְתְּקִין, וְנַעֲשׂוּ **'יורדים'** חֶסֶד כַּמִּים
הַנִּגְרִים^{כ"ד}, עַל יְדֵי [זֶה] **וְהִנֵּה** ה' נִצָּב
עָלָיו^{כ"ה}:

[עוד] לְפָרֵשׁ **וַיִּצָא**. דִּהְנֵה הַצְּדִיק צָרִיף
לְהִיּוֹת תְּמִיד בְּדַבְּקוֹת גְּדוֹל
וּבְתוֹרָה וַיְחַוְּדִים וְאַהֲבָה וַיִּרְאָה, וְלִפְעָמִים
צָרִיף הַצְּדִיק לְעֵינַי עֲנִינֵי הָעוֹלָם אִם הוּא
כְּרִצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְהַטִּיב. וְזֶה **וַיִּצָא** יַעֲקֹב
מִבְּאֵר שָׁבַע' (בראשית כח, י) ^{כ"ו} הוּא
הַקְּדוֹשָׁה^{כ"ז}, וַיִּלְךָ חֲרָנָה' לְעֵינַי שְׁלֵא יִהְיֶה
חֲרוֹן אַף רַחֲמָנָא לְצִלְּכֵי^{כ"ח}, וְאַפְשָׁר שְׁמַעְתִּי
זֶה בְּשֵׁם רַבִּי ז"ל^{כ"ט}, וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם' פְּרוֹשׁ

לפעמים צריך
הצדיק לצאת
מגדולה לעיני
בצרכי בני'
שהיו כפי רצון
הש"ת להטיב
לברואיו

◆ ציונים ומקורות ◆

תלונה, כי יש צדיק המשיג אורו יתברך וכשנודע
לו שום קצף חלילה כועס על הסטרא אחרא
ופועל בזה, אך זה הוא דוקא עמו יתברך, וזה
'וילך שם' אימתי, אמר 'כי בא השמש' שבא לו
אורו. ולשון 'שם' י"ל קאי על סטרא אחרא' וכו'
עיי"ש. יט. ראה ספר יצירה פ"ד מ"ב: ב' אבנים
בונות שני בתים' וכו'. ובפי' הר"מ בוטריל': "שתי
אבנים' ר"ל השתי אבנים הם שתי אותיות,
והשני בתים' הם שתי תיבות, והשתי אבנים
אינם יכולות לבנות אלא שני בתים, כמו א"ב
היפך זה ב"א'. כ. עיין זכרון זאת שם ד"ה ויקח:
'ויקח מאבני המקום' הם האותיות כדאיתא
בספר יצירה (פ"ד מ"ב), ופירושו תורה ותפילה,
'וישם מראשותיו' על ידי זה הוא לו תועלת
להשיג מוחין. וזה 'מראשותיו' לשון ראשו,
'וישכב במקום ההוא' פי' כי החלום הוא
הסתלקות ועלייה, משיג מדרגה יותר מבהקיץ.
וכמו 'בחלום אדבר בו' (במדבר יב, ו), וזה 'וישכב'
היא שינה' במקום ההוא', 'הוא' נסתר, כי פירושו
עולם עליון יותר'. כא. עיין זוה"ק ח"א רסו:
'והנה סולם' דא צלותא'. וע"ע פענח רזא:
'סולם' בגימטריא 'קול', לומר כי קול הצדיקים
בתפילתן הוא הוא הסולם של מלאכים לעלות
ולירד בו'. וע"ע להלן ד"ה ויחלום כו'. כב. עיין
זוה"ק שם: 'והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים
בו', 'בו' בההוא בר נש'. וע"ע מאמרי אדה"ז עמ'
תרכד: 'מבואר בזהר בסולם שראה יעקב בחלום
'סולם דא צלותא' כו' והאמת דזה הסולם הראה
לו על עצמו, שכנסת ישראל נק' סולם 'ומלאכי
אלוקים עולים ויורדים בו' כו' ובאמת שני הפי'

אחד הוא' וכו' עיי"ש. כג. ראה ספרי ואתחנן
כו: 'כל מקום שנאמר 'אלהים' זו מידת הדין'.
כד. עיין תיקו"ז לח. 'מים דא חסד'. וע"ע עמק
המלך שער היו"ד של שם ס"ג פ"ג: 'ונקוט האי
כללא בידך, שכל ההתפשטות אור הוא חסד על
דרך המים הניגרים'. וע"ע שער הפסוקים
בראשית סי' ב דרוש ב. כה. ראה ספרי ואתחנן
כו: 'כל מקום שנאמר ה' זו מידת רחמים'. וע"ע
להלן ד"ה והנה מלאכי: "והנה מלאכי אלוקים"
פירוש שלוחי הדין, 'עולים', על ידי כי מעלים
את הדין לשורשו עי"ז נמתק הדין, כי בשורש
הדין נאצל רק לצורך חסד שתהיה אפשר
לקבלו, כן הסוף יבוא רק על שונאי ישראל
להיות תועלת לישראל, וזה 'עולים', 'ויורדים בו'
כי טבע האש לעלות ומים לירד וכשנמתק הדין
נעשו 'יורדים', 'והנה ה' ניצב עליו' כי אז נראה
שם הוי"ה ב"ה'. כו. ויצא יעקב מבאר שבע
וילך חרנה. ויפגע במקום וילך שם כי בא השמש
ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב
במקום ההוא'. כז. עיין זוה"ק ח"א קנב: וע"ע
פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ב: 'באר
הוא המלכות, והטעם כי הוא באר נובע מים
חיים מצד המעיין והמקור אשר בתוכה וכו'.
ונקראת 'באר שבע' בהיותה כלולה משבע
ספירות העליונות'. כח. עיין זוה"ק ח"א קמו.
'וילך חרנה' אתר דדינא ורוגזא תמן'. כט. עיין
נועם אלימלך פר' ויצא ד"ה וזהו ויצא יעקב
מבאר שבע: 'דהצדיק מתחילה מתקן הששה
קצוות ונקרא הוא שבעה, ויצא ממדרגות אלו,
'וילך חרנה', רצה לומר שמולך ומבטל החרון

ספר
אוהב
ישראל

פרשת ויצא

'חניכה' מלשון
'חינוך' ענינו
הכנת כלי
להשראת
קדושה

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה. עַד סוֹף הַפְּרָשָׁה. חֲנֻכָּהּ הוּא לְשׁוֹן חֲנוּךְ שְׁמֻחַנְכִין אֵיזָה דָּבָר, כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּחֲנוּךְ הַבְּגָדִים שֶׁל הַכֹּהֲנִים בְּעִבּוּדְתָן שְׁנֵאמַר ב' לְמַלְא כֶּסֶם אֶת יָדָם לְכַהֵן לִי גו', דְּכָל דָּבָר שְׁנַעֲשֶׂה וְנִתְיַחַד לְהַשְׁרָאת קִדְשָׁה עֲלֵינוּ, צְרִיכִים מִקְּדָם לַעֲשׂוֹת כְּלֵי וְהַכְנָה וּבֵית קִבּוּל שֶׁיְהִי מְקוּם לְהַקְדִּישָׁה הַבָּאָה אַחַר כֶּף לְשֵׁרוֹת עַל הַדָּבָר הַהוּא, וְזֶהוּ נִקְרָא חֲנוּךְ, כְּמוֹ שְׁמֻחַנְכִין הַנֶּעַר בְּמִצְוֹת שֶׁיְהִי כְּלֵי מִכְשֶׁר לְקַבֵּל טְהֻרָה וְהַשְׁרָאת הַקְדִּישָׁה אַחַר כֶּף בְּעֵת שִׁיגְדָל: וְהִנֵּה יַעֲקֹב אָבִינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם הַסֵּתֶפֶל בְּיַחַד עֲלִיוֹן בְּרֵאשִׁית הַמַּחְשָׁבָה, וְרָאָה שֶׁיְסוּד כָּל הָעוֹלָמוֹת הֵם הַכְּנֻסֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאמֶר חַז"ל (בְּר"ר א, ד) 'יִשְׂרָאֵל עָלוּ בְּמַחְשָׁבָה תַּחְלָה', 'בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים' (בְּרֵאשִׁית א, א) 'בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאִים רֵאשִׁית' (ויק"ר לו, ד), וְהֵם נִקְרָאִים 'אָבֵן הָרֵאשִׁי' (זכריה ד, ז) שְׁמֻמָּנוּ הַשְּׁתֵּת הָעוֹלָם, כִּי הֵם סוּד כָּל הָעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְשֵׁם בְּמַחְשָׁבָה נִקְרָא אָבֵן בְּלִשׁוֹן יְחִידִי, כִּי שֵׁם בְּרֵאשִׁית הַדָּבָר

כשישראל עלו
בראשית
המחשבה
נתאחדו
באחדות
האמיתי כמול
העליון

נִתְאַחְדוּ כְּלָלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲדוֹת הָאֲמִתִּי בְּמִזְל הָעֲלִיוֹן:

וְהִנֵּה יַעֲקֹב אָבִינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם נָתַן שְׁכָלוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ עַל זֶה הָעֲנִין, שְׁנִשְׁתַּוְּקַק לְהוֹצִיא הַדָּבָר מִכַּח אֶל הַפְּעַל, מִהַשְׁרֵשׁ אֲשֶׁר מִשָּׁם רוּעָה אָבֵן יִשְׂרָאֵל, אֶל הַהִתְפַּשְּׁטוֹת, לְנִטְעַ כְּנֻסֹת יִשְׂרָאֵל בְּנִין שְׁלֵם בְּכָל הָעֲנִינִים בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטֵי י"ה הַמְּכֻנָּיִם נֶגֶד י"ב גְּבוּלֵי אֶלְכָסוֹן, וְלִהְיוֹת הַמְּרַכְּבָה שְׁלֵמָה מִס' רְבּוּא יִשְׂרָאֵל כְּמֵאמֶר חַז"ל (בְּר"ר עד, יז) 'אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עַל פְּחוֹת מִס' רְבּוּא, וְלִהְיוֹת קוּמָה שְׁלֵמָה מִכְּמָה מִיְּנֵי אֵיבָרִים וּפְרָקִים, וְלִהְיוֹת הַכָּל מְכוּן נֶגֶד עוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים וְאוֹרוֹת הַקְּדוּשִׁים, וְלִהוֹצִיא זֶה הָאָבֵן מִן הַכָּלָל אֶל הַפְּרָט, עַל כֵּן זֹאת הַנִּיחַ יַעֲקֹב רֵאשׁוֹ וּמוֹחוֹ וּמַחְשַׁבְתּוֹ:

וְזֶה שֶׁהִפְתּוּב מְכַנֶּה שֶׁהִנִּיחַ יַעֲקֹב רֵאשׁוֹ עַל אָבֵן מִמֶּשׁ זֶה כְּנֻי וְדָגְמָא בְּעֵלְמָא, וְרָצָה לוֹמַר שֶׁהִנִּיחַ מַחְשַׁבְתּוֹ וְעִינָיו שְׁכָלוֹ בְּדִבְקוֹת הַקְּדִישָׁה הָעֲלִיוֹנָה עַל אָבֵן הָרֵאשִׁי הַנִּל, הֵגֵם שְׁאֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִיְּדֵי פְּשׁוּטוֹ שְׁבוּדָאֵי שְׂכֵב יַעֲקֹב אָז

יעקב רצה
להוציא שורש
כנס"י מן הכח
אל הפועל אל
ההתפשטות

עבודת יעקב
לקשר
הראשית בבחי
התחתונה
ושהיו כמה
מיני צדיקים
בבחינות שונות

ציונים ומקורות

עשרה גבולים באלכסון, גבול מזרחית צפונית, גבול מזרחית דרומית, גבול מזרחית רומית, גבול מזרחית תחתית, גבול צפונית רומית, גבול צפונית תחתית, גבול מערבית דרומית, גבול מערבית צפונית, גבול מערבית רומית, גבול מערבית תחתית, גבול דרומית רומית, גבול דרומית תחתית. ומרחיבין והולכין עד עדי עד והם זרועות עולם. וע"ע פרדס רימונים שער

א. בתורת אמת נוסף כאן: 'אמרת לרשום בכאן מה ששמעתי מכבוד אדומ"ו הרב נ"י, אעפ"י שאיני יודע לכוון על נכון, והוא שייך לחנוכה. וכך אמר, דחנוכה לשון חינוך' וכו'. וע"ע קדושת לוי ד"ה ויצא יעקב. ב. ראה שמות כח, מא: 'והלבשת אותם את אהרן אחיך ואת בניו אתו ומשחת אותם ומלאת את ידם וקדשת אותם וכהנו לי'. ג. עיין ספר יצירה פ"ה מ"א: 'שתים

על אָבן מִמֶּשׁ וַיִּצַק שָׁמֶן עַל רֹאשׁ הָאָבֶן
 כַּמְבָּאָר בַּפֶּסוּק, עִם כָּל זֶה רָמַז יַעֲקֹב
 בְּזֶה בְּמַחְשְׁבֹתוֹ וְכוּן בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדָיו עַל
 דְּבַר רוּחָנִי, אָבֶן הוּא רֵאשִׁית הַמַּחְשְׁבָה
 פִּנְת יְסוּד כָּל הָעוֹלָמוֹת, לְהִיּוֹת דְּבוּק
 וּמְקַשֵּׁר הָרֵאשִׁית עֲלִיּוֹן אֶל בְּחִינַה
 הַתַּחְתּוֹנָה הוּא הַמַּעֲשֵׂה בְּכָל עֲנַפָּיו וּבְכָל
 פְּרָטָיו, לְהִיּוֹת בְּנֵינ מִפֶּאֶר מִפְּלִטְרִין
 וּמַחְדָּרִים זו מְזוּ שׁוֹנִים, לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם
 כְּמָה מִינֵי צְדִיקִים וְכָל אֶחָד אֵינוֹ דוֹמָה
 לַחֲבֵרוֹ וְכָל אֶחָד מִמֶּנֶּה עַל אִיזָה דְּבַר,
 יֵשׁ צְדִיק מִמֶּנֶּה לְמִשְׁךְ חֲכָמָה לְעוֹלָם
 חַיּוֹת לְעוֹלָם, וְזֶה לְמִשְׁךְ חֲסֵדִים טוֹבִים
 לְעוֹלָם, וְזֶה לְמִשְׁךְ גְּבוּרָה לְעוֹלָם, וְזֶה
 נְצוּחַ לְעוֹלָם, כָּל מִינֵי הַשְּׁפָעוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת
 מִכָּל מִדָּה וּמִדָּה, זֶהוּ הָיָה הָעֶבְדָּא שֶׁל
 יַעֲקֹב אָבִינוֹ עָלָיו הַשְּׁלוֹם שֶׁעָשָׂה הַכֹּל
 לְמַטָּה וְכוּן לְעוֹרֵר כְּנַגְדוֹ הַשְּׂרָשׁ הַרוּחָנִי
 לְמַעְלָה. וְהַסְתַּפֵּל בְּאַחַדוֹת כְּנִסְת יִשְׂרָאֵל
 עַד סוּף כָּל הַדּוֹרוֹת עַד בֵּיאת מְשִׁיחֵנוּ,
 וְאַחַר כֵּן רָאָה יַעֲקֹב אָבִינוֹ עָלָיו הַשְּׁלוֹם
 בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַהָרוֹס וְהַחֲרִבָּן שֶׁל הַכְּנִסְת
 יִשְׂרָאֵל, כְּדָאִיתָא בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (בר"ר סח,
 יג) עַל פֶּסוּק 'וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם'
 שְׂרָאָה חֲרִבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְגַדְל הַחֲרוֹן
 אָף וְהַדִּינִים חֵס וְשְׁלוֹם אֲשֶׁר יַעֲבְרוּ עַל
 יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּתָן:

יעקב ראה
 החורבן והגלות
 של כנס"י

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפְּתוּב 'וַיִּצַא יַעֲקֹב מִבְּאֵר
 שָׁבַע', רָצָה לֹאמַר שֶׁיִּצָּא מֵאוֹתוֹ
 הַסְתַּכְלוֹת שֶׁל יַחֲוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁמִּשָּׁם נֹבַע
 הַשְּׁפָע לְכָל הַז' מִדּוֹת הַמְּכַנִּים בְּשֵׁם בְּאֵר
 שָׁבַע", וַיִּלְךְ חֲרָנָה הֵינּוּ הֵבִינ וְהַסְתַּפֵּל
 בְּאוֹתוֹ בְּחִינָה שֶׁל הַחֲרוֹן אֲשֶׁר יֵהִיָּה חֵס
 וְשְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה לוֹ מְזָה צַעַר
 גְּדוֹל מְאֹד בְּהַרְגִישׁוֹ גְּדוֹל הַצָּרוֹת אֲשֶׁר
 יִסְבְּלוּ זָרְעוֹ בְּהַגְלוֹת וַיְהִי לָהֶם יְרִידָה חֵס
 וְשְׁלוֹם, 'וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם' רָצָה לֹאמַר לְבַד
 מְזָה הַצַּעַר שֶׁהָיָה לוֹ עֲבוּר זָרְעוֹ, פָּגַע מִיָּד
 וְהַרְגִישׁ בְּצַעְרוֹ שֶׁל מָקוֹם כְּבִיכּוֹל, מְקוֹמוֹ
 שֶׁל עוֹלָם, אֲשֶׁר בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָרָה,
 וְחָשַׁשׁ יַעֲקֹב מְאֹד עַל צַעַר הַשְּׂכִינָה
 כְּבִיכּוֹל, וְזֶהוּ שֶׁפְּתוּב 'וַיִּלֶּן שָׁם כִּי בָּא
 הַשֶּׁמֶשׁ' רָצָה לֹאמַר שֶׁנֶּחֱשַׁף לוֹ שָׁם הָאוֹר
 מִחֲמַת גְּדוֹל צַעַר הַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל וְצַעַר
 יִשְׂרָאֵל, וְעַל יָדֵי זֶה נִפְסַק מֵהַדְּבָקוֹת
 עֲלִיּוֹן, 'וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשָּׂם
 מִרְאֲשֵׁתָיו' הַנִּיחֵו מַחוּ וּמַחְשְׁבֹתוֹ רַק עַל
 דְּבַר זֶה, וְלִזְה פְּתִיב 'מֵאֲבָנֵי' לְשׁוֹן רַבִּים,
 כִּי זֶה קָאֵי עַל הַהָרוֹס וְחֲרִבָּן שֶׁל הַכְּנִסְת
 יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְרְדוּ:

יעקב הסתכל
 על צער
 השכינה
 וישראל בגלות
 וע"ז נפסק
 מדבקותו

בעת הגלות יש
 פגם בשפע
 העליון וירידה
 לכמה ניצוצות

וַיַּחֲלֵם לְשׁוֹן חֲזוּק"ה, הֵינּוּ שֶׁנִּתְחַזַּק יַעֲקֹב
 מְאֹד בְּלִבּוֹ עַל דְּבַר הַהָרוֹס הַנִּל, מִחֲמַת
 שֶׁהִדְבַּר הַזֶּה הוּא גְּדוֹל בְּכַמּוֹת
 שְׁנוּגָע גַּם כֵּן לְמַעְלָה, הַגִּם שֶׁלְעֵינֵי בְּשׂוֹר

◆ ציונים ומקורות ◆

קודש בראש כל חוצות' (איכה ד, א), 'וישם
 מראשותיו' 'כי ירד מראשותיכם' (ירמיה יג, יח)
 וכו'. ה. עיין זוה"ק ח"א קנב: וע"ע פרדס רימונים
 שער ערכי הכינויים פ"ב 'באר הוא המלכות וכו',
 ונקראת באר שבע בהיותה כלולה משבע ספירות
 העליונות'. ו. בר"ר סח, ט. ז. ישעיה סג, ט.
 ח. עיין רש"י איוב ו, ו: "חלמות", כמו (איוב לט, ד)
 'יחלמו בניהם', לשון חזוק'.

פרטי השמות פ"ו, פרי עץ חיים שער הקר"ש
 פכ"ח. ד. ר' יהושע בן לוי פתר קרייה בגלות,
 'ויצא יעקב מבאר שבע' המד"א (ירמיה טו, א)
 'שלח מעל פני ויצאו', וילך חרנה' המד"א (איכה
 א, יב) 'אשר הוגה ה' ביום חרון אפו', ויפגע
 במקום' 'עד אפס מקום' (ישעיה ה, ח), וילן שם כי
 בא השמש' 'אומללה יולדת השבעה' וגו' (ירמיה
 שם, ט), 'ויקח מאבני המקום' 'תשתפכנה אבני

וְדָם נִרְאָה שֶׁהַגְּלוּת אֵינוֹ אֶלָּא לְמַטָּה, אֲךָ בְּאֵמֶת מְגִיעַ הַדְּבָר לְרוּם הַמַּעֲלוֹת כַּנִּלְ, וְלָזֶה הָיָה קֶשֶׁה עָלָיו לְהִלְמוֹ וְהַצְרֵךְ לְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב 'וְהִנֵּה סֵלֶם מִצֵּב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה', רָצָה לוֹמַר שֶׁהִגֵּם שֶׁהַגְּלוּת אֵינוֹ נִרְאָה בְּחֹשֶׁךְ רַק לְמַטָּה בְּאֶרְץ אֲךָ בְּאֵמֶת שֶׁרַשׁ הַגְּלוּת מְגִיעַ לְרוּם שְׁמַיִם הָעֲלִיוֹנִים, כִּי בַעֲת הַגְּלוּת יֵשׁ תַּשׁוּת כַּח לְמַעְלָה וְנִפְגָּם חֵס וְשָׁלוֹם בְּשִׁפְעַת הָעֲלִיוֹנָה, וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיִרְדִים בּוֹ, רָצָה לוֹמַר שֶׁבְּאֵמֶת עַל יְדֵי יְסוּרֵי הַגְּלוּת יֵשׁ עֲלֶיהָ לְכַמָּה נְצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים הַנִּקְרָאִים 'מְלֹאכֵי אֱלֹהִים' שְׁעוֹלִים מְעוֹמְקָא דְתַהוֹמָא רַבָּא, וְלֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא כְּדֵי שִׁיתוֹסְפוּ עֲלֵיהֶם גְּרִים' (פסחים פז:). הֵינּוּ הַנְּצוּצוֹת קְדוּשִׁים הַמְּבֻלְעִים בְּחִיצוֹנִים וְהֵם שֵׁם גְּרִים כְּמֵאֲמַר חו"ל ט', אֲבָל מִחֲמַת יְרִידַת יִשְׂרָאֵל מִמַּעַלְתָּם הִרְמָה בְּקִדְשׁ אֲזוּ יֵשׁ חֵס וְשָׁלוֹם יְרִידָה גַם כֵּן לְכַמָּה נְצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים:

אךָ יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם נִתְיָשֵׁב בְּדַעְתּוֹ וְשָׁכְלוּ וְעָלָה בְּזִכְרוֹנוֹ וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, רָצָה לוֹמַר שֶׁכָּל מְקוֹם

השכינה עם ישראל בגלות ושומרת אותם

שָׁגְלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׂכִינָה עִמָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים צא, טו) 'עֲמוּ אֲנֹכִי בְּצָרָה', וְאִם כֵּן, הָיָה שְׂמִירָה בְּכַעֲלִים, וְלֹא נִשְׁאָר לָנוּ כִּי אִם צִעַר הַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל חֵס וְשָׁלוֹם:

ובְּיִשְׂרָאֵל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׁיעֲקֹב הַפְּסִיק מִחֲשַׁבְתּוֹ מִהַיְחוּד עָלְיוֹן מְגֻדֵל צִעַר הַשְּׂכִינָה וְזָרַע יִשְׂרָאֵל, אֲזוּ נַחֵם אוֹתוֹ וְהַבְּטִיחוּ 'אֲנִי אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אֲבִיךָ גּוֹ' לְךָ אֶתְנַנֶּה', הֵינּוּ כָּל מֵה שֶׁאֵתָּה שׁוֹכֵב וְדוֹאֵג עָלָיו בְּוִדְאֵי לְךָ וְלִזְרַעְךָ אֶתְנַנֶּה, 'אֲנֹכִי עִמָּךְ וְשִׁמְרָתִיךָ' גּוֹ, רָצָה לוֹמַר אֲךָ בְּהִיוֹתָם בְּגָלוּת אֲנֹכִי אֶהְיֶה עִמָּהֶם וְאֶשְׁמְרֶם, וְהַשִּׁיבְתִּיךָ אֶל הָאֲדָמָה רָצָה לוֹמַר אֲשִׁיב אֶת שְׁבוֹתָם וְאֶקְבֹּץ נִדְחֵיהֶם מִקְצֵה שְׁמַיִם, 'עַד אִם גּוֹ' דְּבִרְתִּי לְךָ:

ויִיקֵץ יַעֲקֹב מִשְׁנַתּוֹ רָצָה לוֹמַר מִבְּחִינַת הַשָּׁנָה שֶׁהוּא הַסְּתַלְקוֹת הַמוֹחִינִי מְגֻדֵל הַצִּעַר כַּנִּלְ, וְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ וְיֵאמַר אֲכֵן יֵשׁ גּוֹ' לֹא יִדְעֵתִי, רָצָה לוֹמַר שֶׁדְּמִיתִי בְּמַחֲשַׁבְתִּי שֶׁחֵס וְשָׁלוֹם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹבֶם שֵׁם בְּהַגְּלוּת וְיִהְיוּ חֲלִילָה בְּהַסְתֵּר פָּנִים מִהַשְּׁגָחַתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲךָ בְּאֵמֶת עֵתָה אֲנִי רוֹאֶה שֶׁגַּם שְׂכִינַת עֲזוֹ הִיא עִמָּם בְּגָלוּת וּבְוִדְאֵי לֹא יִסִּיר עֵין

השי"ת נוחם את יעקב שישמור את בניו בגלות ויגאלם

יעקב נתחזק מהבטחת השי"ת שיהיה עמהם בגלות

◆ **ציונים ומקורות** ◆

לשכינה שירדה עימהם למצרים, והוא שדרשו רז"ל 'גלו למצרים שכינה עימהם' וכו', ומה שהזכיר הכתוב 'מצרימה' בתוספת ה"א, וגם כן 'עלה' אות ה"א, רמז לשכינה, ועל כן נרשמת ה"א בירידה גם בעליה כי ירדה עם יעקב למצרים והיא העולה עימהם, והיא ה"א אחרונה שבשם וכו', והה"א הזאת עם ישראל בכל הגליות, והוא שדרשו רז"ל 'גלו למצרים שכינה עימהם, שנאמר 'אנוכי ארד עימך מצרימה'', וזהו לשון 'עימך' מלשון צרה, רמז למה שכתוב 'עימו אנכי בצרה''. יא. עיין עץ חיים שער הנסירה פ"א.

ט. עיין שער הפסוקים פר' שמות ד"ה ויקם מלך: 'אדם הראשון היה כולל כל הנשמות והיה כולל כל העולמות. וכשחטא נפלו ממנו כל הנשמות והם לתוך הקליפות הנחלקות לשבעים אומות, וצריכים ישראל לגלות שם בכל אומה ואומה, ללקט שושני הנשמות הקדושות, שנתפזרו תוך הקוצים ההם. וכמ"ש חו"ל במ"ר 'למה גלו ישראל בין האומות כדי שיתוספו עליהם גרים' וכו', והבן זה היטב. וע"ע ליקוטי תורה פר' כי תצא ד"ה כי תצא. י. עיין מכילתא מסכת שירה פי"ג, מגילה כט. וע"ע רבינו בחיי בראשית מו, ד: 'אנכי ארד עמך מצרימה', רמז

ספר
בת עין

פרשת ויצא

רצון הבורא
בבריאה
שייראו מלפניו
כיראה עילאה
וביראה תתאה

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה וְגו'.
ויקח מאבני המקום וגו'. ויחלם
והנה סלם וגו'. להבין זה על דרך המוסר.
הנה אית יראָה ואית יראָה^ב, פרוש שיש ב'
מיני יראָה, וכמאמר^א 'בראשית ברא'
(בראשית א, א) בשביל ב' ראשית, שיש ב'
בחינות יראָה שנקראים ראשית בשבילם
נברא העולם^ב, שזה הִיא נקדת רצון
הבורא ברוך הוא בבריאת העולם שיראו
מלפניו בשני בחינות יראָה, הינו יראָה
תתאה ויראה עלאה^ה. יראָה תתאה
שמתירא האדם מחמת ענש בעולם הזה

או בעולם הבא, זה נקרא בחינת יראָה
תתאה. והמתירא מהבורא ברוך הוא בגין
יראָה דאיהו רב ושלטי עקרא ושרשא דכל
עלמין, זהו נקרא בחינת יראָה עלאה:
והנה בחינת יראָה נקרא בחינת נקדה^ו, כי
היתה נקדת הרצון של הבורא ברוך
הוא בבריאת העולם כנ"ל, והשני בחינות
יראָה נקראים שני בחינות נקדות. שיש
בחינת נקדות למטה מהאותיות, הינו תחת
האותיות, כגון קמ"ץ פת"ח וכדומה, ויש
בחינת נקדות למעלה על האותיות כגון
חול"ם^ז. וגם בבחינת יראָה יש ב' בחינות

יראה תתאה
הוא מהעונש
כחי נקודות
שתחת אותיות
התורה שבהם
נבראו
העולמות

ציונים ומקורות

א. ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. ויפגע
במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני
המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא.
ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע
השמימה וגו'. ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה
אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים.
ב. עיין זוה"ק ח"א יא: 'יראה אתפרש לתלת
סטרין, תרין מנייהו לית בהו עיקרא כדקא יאות
וחד עיקרא דיראה, אית בר נש דדחיל מקוב"ה
בגין דייחון בנוהי ולא ימותון, או דחיל מעונשא
דגופיה או דממוניה, ועל דא דחיל ליה תדיר,
אשתכח יראה דאיהו דחיל לקוב"ה לא שוי
לעיקרא, אית בר נש דדחיל מן קוב"ה בגין
דדחיל מעונשא דההוא עלמא ועונשא דגיהנום,
תרין אילין לאו עיקרא דיראה אינון ושרשא
דיליה. יראה דאיהו עיקרא, למידחל בר נש
למאריה בגין דאיהו רב ושלטי עיקרא ושרשא
דכל עלמין, וכולא קמיה כלא חשיבין. וע"ע
תיקו"ז ה: 'אית יראה ואית יראה, לאו כל אפיא
שוין, אית יראה דדחיל בר נש לקוב"ה בגין דלא
ילקה ליה ברצועה' וכו'. ג. עיין תיקו"ז יח. ב'

איהי ודאי, בה פתחת אורייתא בב', ודא
'בראשית' ב' ראשית, ב' איהו ודאי, אוצרא
דכולא, עלה אתמר (ישעיה לג, ו) 'יראת ה' היא
אוצרו'. וע"ע זוה"ק ח"א ז: ד. עיין זו"ח י. ר'
יהודה אומר לא נברא אלא בשביל היראה
שנקראת 'ראשית', שנאמר (משלי א, ז) 'יראת ה'
ראשית דעת'. ה. עיין תיקו"ז ו. וע"ע בן פורת
יוסף פר' תולדות: 'בספר נוף עץ חיים פירש
מאמר הזוהר (ח"ג) דף קכ"ב (ע"ב) אות י' היא
יראה דא הוא על רישיה דבר נש וכו', ה' אהבה
וכו'. והקשה, הא י' הוא בחכמה וכו', גם שביאר
בכתבים הנ"ל שיש ב' מיני יראה וכו', כי ב'
מקומות נקרא יראה, היינו מלכות יראה תתאה,
וחכמה יראה פנימית יראה עילאה וכו', דיראה
תתאה מלכות הנק' יראה, היא שער ומפתח
החיצון, ומה שאמר הכתוב 'יראת ה' אוצרו',
הוא יראה פנימית שהיא חכמה'. ו. עיין תיקו"ז
עג. 'בראשית' מאן 'ראשית' דא חכמה, דא
נקודה וכו', ודא יראה דאיהו פיקודא קדמאה
וכו', ואיהו רמיזא במילת 'בראשית'. ז. עיין עץ
חיים שער דרושי הנקודות פ"א: 'הנקודות הם ט'

הַנִּי"ל. הֵינּוּ כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת נִבְרָאִים בְּבַחֲיִנַת אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמֵאֲמַר (זוה"ק ח"א ה.) 'בְּאוֹרֵי תֵּא בְּרָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא', הֵינּוּ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כִּידוּעִי, לְכֵן הִירָאָה הַנִּמְשָׁךְ עַל הָאָדָם מִבְּחִינַת בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּהֻגַת הָעוֹלָמוֹת בְּשִׁכְרָ וְהַעֲנָשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, זֶהוּ נִקְרָא יְרָאָה תַּתָּא, בְּחִינַת נִקְדָּה שֶׁתַּחַת הָאוֹתִיּוֹת, הֵינּוּ תַּחַת בְּרִיאוֹת הָעוֹלָמוֹת שֶׁנִּבְרְאוּ בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, אֲבָל הַבְּחִינַת יְרָאָה שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה מִן הָעוֹלָמוֹת, הֵינּוּ בְּגִין דְּאִיְהוּ רַב וְשְׁלִיט עֲקָרָא וְשִׁרְשָׁא דְּכָל עֲלָמִין קִדְּם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם וְכֵלָא קַמֵּיהּ כְּלָא חָשׁוּב, זֶהוּ נִקְרָא יְרָאָה עֲלָאָה, בְּחִינַת נִקְדָּה לְמַעְלָה מִן הָאוֹתִיּוֹת, הֵינּוּ לְמַעְלָה מִבְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת שֶׁנִּבְרָא בְּאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה כִּנְ"ל:

יראה עילאה נמשכת למעלה מזה העולמות בחי' נקודה למעלה מהאותיות

לְאָה' וְגו', פְּרוּשׁ 'לְכֵן' מְרַמֵּז לְבַחֲיִנַת לְכֵן הָעֲלִיּוֹן, בְּחִינַת 'רַב חֶסֶד' י, יֵשׁ 'שְׁתֵּי כְּנוֹת', הֵינּוּ שְׁנַמְשָׁךְ מִבְּחִינַת 'רַב חֶסֶד' שְׁנֵי בְּחִינּוֹת יְרָאָה הַנִּי"ל הַנִּקְרָאִים רַחֵל וְלֵאָה י, וּמְרַמֵּז בְּמִלּוֹת 'רַב חֶסֶד' שְׁעוֹלָה מִסְפָּר 'רַחֵל לְאָה':

כה"א תתאה ועילאה גימ' י נברא העולם בכ"ב אותיות, וביחד ל"ב נתיבות

וְגַם רְמָזוּ רַבּוּתֵינוּ ז"ל בְּאֲמָרָם (אבות פ"ה מ"א) 'בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם' מְרַמֵּז לְשְׁנֵי בְּחִינּוֹת ה"א הַנִּי"ל ה"א תַּתָּאָה ה"א עֲלָאָה גִּימְטְרִיא עֶשְׂרֵה, שְׁעַל יְדֵי ב' הַהִי"ן הַנִּי"ל נִבְרָא הָעוֹלָם בְּכ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל יְדֵי עֶשְׂרֵה מְאֻמְרוֹת וְכ"ב אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם שֶׁהֵן בְּיַחַד ל"ב נְתִיבוֹת י, וּמְרַמֵּז גַּם כֵּן בְּמִלַּת 'לְכֵן' נוֹטְרִיקוֹן ל"ב נְתִיבוֹת י. וְלְכֵן שְׁתֵּי כְּנוֹת, פְּרוּשׁ לְבַחֲיִנַת כָּל ל"ב נְתִיבוֹת הַנִּי"ל יֵשׁ 'שְׁתֵּי כְּנוֹת' הֵינּוּ שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת יְרָאָה שֶׁנִּקְרָאִים רַחֵל וְלֵאָה כִּנְ"ל:

היראה נקראת ארץ' בחי שפלות, יראת העונש נקראת חו"ל, וכדורוכמות אר"י

וְזֶהוּ בְּחִינַת חוּץ לְאֶרֶץ וּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. פְּרוּשׁ שֶׁבְּחִינַת יְרָאָה נִקְרָא בְּשֵׁם אֶרֶץ י, בְּחִינַת שְׁפִלוּת י, כִּי עַל יְדֵי

בחינת היראה הם רחל ולאה' ה"א תתאה וה"א עילאה בחי' רב חסד'

◆ ציונים ומקורות ◆

שהם קמץ ופתח צירי סגול שבא חולם שורוק חיריק קיבוץ. אמנם ג"כ יש בהם בחי' עליונות שהם ניקוד חולם, ואמצע כגון שורוק, וכל השאר הם תחתונים שמקומם הם תחת האותיות. ח. ספר יצירה פ"ב מ"ב: 'עשרים ושתים אותיות חקקן חצבן שקלן והמירן צרפן, וצר בהם נפש כל כל היצור ונפש כל העתיד לצור'. וע"ע זוה"ק ח"א רד. 'כד ברא קוב"ה עלמא ברא ליה באתוון דאורייתא'. ט. עיין זוה"ק ח"ב כט: וע"ע עץ חיים שער יעקב ולאָה פ"ד: 'כנודע כי לאָה ורחל הם ב' ההי"ן, עילאה ותתאה'. י. עץ חיים שער העקודים פ"א: 'לבן הוא סוד לובן העליון'. יא. עיין זוה"ק ח"ג קמ: יב. עיין זוה"ק ח"א קסב: וע"ע אור המאיר פר' ויצא: 'וללבן שתי בנות שם הגדולה לאָה ושם הקטנה רחל' ידוע שהם כינוי

לב' עולמות, עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, שני ההי"ן של שם הוי"ה ברוך הוא, והרמז ה' אחת גדולה כינוי לבינה, וה' אחת קטנה כינוי למלכות. יג. עיין ספר יצירה פ"א מ"א: 'בשלושים ושתים נתיבות פליאות חכמה חקק וכו' וברא את עולמו'. וע"ע זו"ח שה"ש י: 'תלתין ותרין שבילין אינון דנפקי מאורייתא, ואינון רוא דעשר אמירן ועשרין ותרין אתוון דאורייתא'. יד. עיין עץ חיים שער לאָה ורחל פ"ג. טו. עיין תיקו"ז סה. זוה"ק ח"ג קח. וע"ע פרדס רימונים שער סדר האצילות פ"ה: 'הארץ נקרא מלכות'. וע"ע שער ערכי הכינויים פט"ז ערך ענוה: 'המלכות נקראת יראה'. טז. ע"ע תולדות יעקב יוסף פר' ויחי: 'בחינת מדרגת 'ארץ' שהיא השפלות להיות עפר ואפר'.

הִירָאָה נִכְנַע הָאָדָם וְנִשְׁפָּל לְפָנַי הַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא, רַק שְׂבָחִינִת יְרָאָה וְהַכְנַעָה שְׂבָא לְהָאָדָם עַל יְדֵי יְרָאת עֲנָשׁ נִקְרָא חוּץ לְאָרֶץ, וְיְרָאת הֶרֶוּמֹמוֹת יְרָאָה עֲלֵאָה בְּבִשְׁת וְהַכְנַעָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְשְׁלִיט עֲקָרָא וְשָׂרִישׁא דְּכָל עֲלָמִין נִקְרָא בְּשֵׁם אָרֶץ יִשְׂרָאֵל^א:

גַּם נִקְרָאִים הַב' בְּחִינֹת בְּשֵׁם יְרוּשָׁלַיִם לְתַתָּא יְרוּשָׁלַיִם לְעֵלְאָי^ב, כְּמֵאֲמַר הַפְּתוּב (תהלים קכב, ג) 'יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה'

בחינת היראה נקראים ירושלים לתתא ולעילא

כְּעִיר שְׂחֻכְרָה לָּהּ יְחֲדָיו, שְׂיְרוּשָׁלַיִם שְׁלֵמָטָה מְכֻוֹן נֶגְד יְרוּשָׁלַיִם שְׁל מַעְלָה^א, הוּא בְּחִינֹת יְרָאָה תַתָּאָה וְיְרָאָה עֲלֵאָה כְּנ"ל. וְזֵהוּ 'לֹא אָבֹא בִירוּשָׁלַיִם שְׁל מַעְלָה עַד שְׂאָבֹא בִירוּשָׁלַיִם שְׁל מַטָּה' (תענית ה. ב)^ב, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהִגִּיעַ לְבְּחִינֹת יְרָאָה עֲלֵאָה עַד שְׂמַגִּיעִים תַּחְלָה לְבְּחִינֹת יְרָאָה תַתָּאָה^{בא}:

וְהִנֵּה יְרָאָה עֲלֵאָה בְּחִינֹת ה"א עֲלֵאָה בְּחִינֹת לָאָה נִקְרָא מַעְלָמָא דְּחֵרוֹת

א"א להגיע ליראה עילאה קודם התתאה

כשמופשט מותענוג גשמי ויראתו מבושה מכבוד ה' הוא בחי' חירות

◆ ציונים ומקורות ◆

יז. עיין להלן פר' ואתחנן ד"ה ולהבין זה כי אית: 'אית יראה תתאה והוא יראת העונש, שמתירא מן הדין והעונש וכו', אית יראה עילאה והיא יראת הרוממות, שמתבונן ומעמיק את עצמו בגדולת ה' תמיד איך שכל העולם קמיה כלא חשיב, ובעבור זה נופלת עליו אימה ופחד ויראה ורעד ובושת לעמוד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה וכו', ויראה זו יכולים להשיג אותה בארץ ישראל דוקא וכו', אבל בחוצה לארץ אין משיגים כי אם יראה חיצונית, וע"כ נקרא חוצה לארץ, על שם חיצונית היראה'. וע"ע אורח לחיים פר' בחוקותי: 'המידה של יראה נקרא 'ארץ', ואנו בני ישראל מקבלין עול מלכות ויראת ה' ואין אנו מפחדין משום דבר יראת עונש, כי אין בלעדו, אבל אומות העולם אין להם רק יראת עונש, וזה נקרא ארץ עמים, הוא יראת עונש'. יח. עיין זוה"ק ח"א קפג: וע"ע פי' הרמ"ז על זוה"ק שם קכח: 'ירושלים לעילא לאה, ירושלים לתתא רחל'. וע"ע שער ההקדמות סא. 'בירושלים של מעלה שהיא בינה וכו', בירושלים של מטה שהיא נוקבא'. יט. ראה תנחומא פקודי א: 'שירושלים מכוונת למעלה כמו ירושלים של מטה וכו', וכן אמר דוד 'ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו'. כ. 'אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק מאי דכתיב (הושע יא, ט) 'בקרברך קדוש ולא אבוא בעיר', משום דבקרברך קדוש לא אבוא בעיר. אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן,

אמר הקב"ה לא אבוא בירושלים של מעלה עד שאבוא לירושלים של מטה, ומי איכא ירושלים למעלה, אין דכתיב 'ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו'. בא. עיין שלה"ק עשרה מאמרות מאמר שלישי ורביעי: 'היראה שהיא עבודת חוץ היא אשר יראת אלהים בלבו, אמנם הוא ירא מעבור על מצוותיו שלא יענישוהו העונשים ההם המתחייבים מהעבירות ההם אשר הוזהר עליהם וכו', עוד יש ירא, אבל הוא ליראתו מפגעי הזמן ותלאותיו שלא יחולו עליו ועל בניו ובני ביתו, וגם על קנינו ורכושו אשר רכש, ומאימתו שלא יחסר לחמו ולא ימותו בניו בחייו ולא יחולו על גופו יסורין וחלאים רעים ונאמנים, שומר ידו מעשות כל רע. ואם שאלו סיבות מונעות האדם מחטוא וכו', הנה אין היראה הזאת לבד הנדרשת מהשלמים וכו', היראה הזאת החיצונית פתח והתחלה לבוא ממנה אל הקודש פנימה היא היראה הפנימית הטהורה'. וע"ע תניא פמ"ג ד"ה והנה: 'על יראה תתאה זו שהיא לקיום מצוותיו יתברך בבחינת 'סור מרע ועשה טוב' אמרו (אבות פ"ג מ"ז) 'אם אין יראה אין חכמה' וכו', רק שהיא השער והפתח לקיום התורה והמצוות, אך היראה עילאה ירא בושת ויראה פנימית שהיא נמשכת מפנימית האלהות שבתוך העולמות וכו', אי אפשר להשיג ליראה וחכמה זו אלא בקיום התורה והמצוות ע"י יראה תתאה החיצונית, וז"ש 'אם אין יראה אין חכמה'.